

SAMEN bewegen

MosaLira

2025/2026

”

Een kind, een leraar, een boek en een pen kunnen de wereld veranderen.

Malala Yousafzai

Welkom

Samen in beweging

Bewegen doen we elke dag. Letterlijk, wanneer we met onze leerlingen op pad gaan, sporten en leren door te doen. Maar ook figuurlijk, wanneer we stappen zetten in ontwikkeling en samenwerking, of inspelen op veranderingen in de wereld om ons heen. Het afgelopen jaar hebben we weer laten zien hoe veerkrachtig en flexibel we zijn: MosaLira als organisatie, teams, leerlingen en ouders. Samen zijn we in beweging gebleven om het beste onderwijs voor onze leerlingen te verzorgen.

Onderwijs staat nooit stil. Nieuwe inzichten, veranderende behoeften, technologische ontwikkelingen en maatschappelijke vragen zorgen ervoor dat we continu blijven leren en aanpassen. Dat vraagt iets van iedereen: lef, openheid en vooral samenwerking. Want alleen door samen te bewegen – met oog voor elkaar – komen we verder.

Vooruitkijkend naar het nieuwe schooljaar, zien we kansen. Kansen om, vanuit vertrouwen en vakmanschap, verbindingen te versterken met leerlingen en ouders. Samen met onze ketenpartners bouwen wij aan een toekomst waarin ieder kind zich gezien, gehoord en uitgedaagd voelt.

Deze spreuk van Loesje vat de kracht van MosaLira mooi samen: ‘Waarom binnen de comfortzone blijven als daarbuiten veel meer te beleven valt.’ Dit raakt precies de kern van wie wij zijn. Binnen de comfortzone is het veilig en vertrouwd. Maar echte groei, vernieuwing en ontwikkeling ontstaan juist daarbuiten, waar ruimte is voor het onbekende, het uitdagende en het leerzame.

Laten we ook komend jaar blijven bewegen. Soms snel, soms in kleine stappen. Maar altijd samen.

Chantal Hünen
Collega van Bestuur

Inhoud

Beweging in het onderwijs kost energie, maar geeft ook energie

Het diner: 8 collega's aan het woord

Een schoolvak mens-zijn, dat zou ik mooi vinden

Donna Ubags laat het leven haar de weg wijzen

Kinderraad in gesprek met de burgemeester

Meer veiligheid, groen en speelruimte

24

Boudewijn Zenden over sport en stimulatie

Ik heb wel alles uit mijn carrière gehaald

52

Tips van twee professionals

Een gezonde broodtrommel? Zo moeilijk is dat niet

70

6 Doe het samen

- 8 Een vraag aan Marloes Vreuls
- 9 Prietpraat
- 10 MosaLira in het kort
- 22 Samenspel klinkt als muziek in de oren

28 Leer elke dag bij

- 30 Bewegen op school: gezonde basis
- 34 Tips om leerlingen in beweging te brengen
- 36 Anne Steenhof We hebben onze kinderen McDonalds gevoerd
- 38 Bijzondere hobby Lou Quaedackers
- 40 Soepel naar de middelbare
- 44 De grote studiedag-BINGO
- 45 De tas van Mariska Beckers
- 46 Reken op de basis

48 Gebruik je talent

- 50 Bijzondere hobby Bianca Verhaegen
- 56 De tas van Nadine Denessen
- 58 Bijzondere hobby André Limburg
- 60 Boekentips Met je neus in de boeken

62 Ga met plezier naar school

- 68 Een vraag aan Sandro Meertens
- 69 De tas van Chantal Hünen
- 74 Een vraag aan Anouk Leenders
- 75 Werkgelukkig
- 76 Naar school in Maastricht: vroeger en nu
- 78 Zonnig, zomers MosaLiraFestival
- 80 Een vraag aan Ron Tilli
- 81 Nawoord
- 83 Data om te onthouden

Colofon

Samen

Een magazine van MosaLira

Verschijningsdatum
Augustus 2025

Concept
MosaLira
Zuiderlicht

Redactieteam
MosaLira, Zuiderlicht
& Chapeau Magazine:
Lina Bastiaens
Anouk Willems
Janneke Jansen
Eva Ramakers
Stephanie Klomp-
Hameleers
Krista Lahaye
Ivo Straetmans
Demy Janssen

Auteurs
Rudi Smeets
Eva Ramakers
Jos Cortenraad
Jules Roosenboom
Stephanie Klomp-
Hameleers
Joes Minis

Art direction en
Vormgeving
Zuiderlicht

Fotografie
Maison Rowena
Sanne Creuëls Photography
Beeldplus
Jonathan Vos Photography

Drukker
Damen Drukkers

Papier
Emotion Pure 1.5 White

Speciale dank aan
Restaurant Bouchon
d'en Face en alle
scholen, medewerkers en
samenwerkingspartners
die een bijdrage hebben
geleverd.

Disclaimer
Hoewel de grootst
mogelijke zorg is besteed
aan de juistheid van de
informatie in dit magazine,
aanvaardt MosaLira geen
aansprakelijkheid voor
eventuele onjuistheden.
De inhoud van dit magazine
is auteursrechtelijk
beschermd. Niets uit
deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen
in een geautomatiseerd
gegevensbestand, of
openbaar gemaakt.

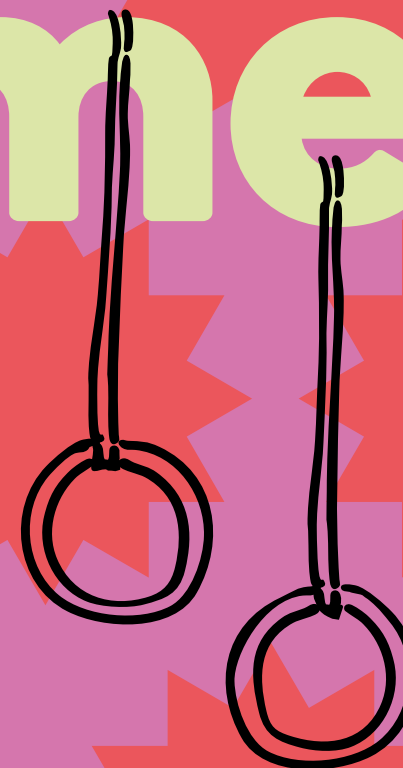
Contact
Withuisveld 22
6226 NV Maastricht
info@mosalira.nl

Heb je een idee
voor de volgende
editie? Laat het de
redactie weten via:
redactie@mosalira.nl

Doe
het

samen

In deze editie stellen we vier collega's dezelfde vraag: „Wat is de meest inspirerende beweging die jij gezien hebt in het onderwijs en welk effect heeft dit op jou gehad?” Met verschillende en inspirerende antwoorden als gevolg. Te beginnen met het verhaal van Marloes.

Marloes Vreuls

„Met inmiddels al heel wat jaren ervaring in het onderwijs binnen MosaLira, heb ik verschillende bewegingen en vernieuwingen bestudeerd, verkend, uitgevoerd, bekritiseerd en toegejuicht.

Wat voor mij de meest inspirerende beweging is geweest, is dat we van 'individuele scholen' gegroeid zijn naar 'samen MosaLira'. Er is veel meer verbinding dan voorheen. Door elkaar te ontmoeten binnen leernetwerken, vakteams, gezamenlijke studiedagen en andere bijeenkomsten, binnen de clusters, incompany opleidingen etc. is er veel meer connectie. Dit heeft me geïnspireerd, geleerd om vanuit verschillende kanten naar zaken te kijken, verrijkt, geholpen en inmiddels heb ik, mede daardoor, een heel fijn netwerk opgebouwd.

Binnen het brede netwerk blijven we waardevolle dingen met elkaar delen. Hierbij kijk ik kritisch naar wat het beste onderwijs is voor de kinderen van de school waar ik werk. Het is maatwerk: een combinatie van blijven doen wat goed werkt en waar nodig vernieuwingen toepassen. Daarnaast is de samenwerking met het hele team op school superbelangrijk, want eenieder kan inspirerend zijn, een frisse blik en een goed idee hebben. De afgelopen jaren zijn omgevlogen in het onderwijs. Ik kijk uit naar de komende jaren waarin we elkaar blijven inspireren!”

Prietpraat

Met dank aan
CSN SO en
Montessori Kindcentrum

Leerling (groep 3) vindt op het schoolplein een duizendpoot. Na uitgebreide studie zegt hij: „Ik zie wel heel veel pootjes. Ik denk dat het een honderdvlieg is.”

Leerling: „Juf, moet ik verder met de hondendrol of mag ik kiezen?” (De hondendrol is montessorimateriaal waarmee ze tot 100 leren tellen.)

Juf: „Wat ga jij vanavond eten?”

Leerling: „Frikandel uit de pan. Dat heb ik liever dan uit de frietenketel, want dan zitten er meer vitaminen in.”

Groep 3 maakt voor Moederdag een cadeautje met een mooie brief erbij. Leerling: „Lieve mama. Jij bent de liefste mama omdat jij kan goed twerken en goed koken.”

Leerling ontdekt dat de nietmachine leeg is: „Juf, de nietmachine is moe.”

Leerling: „Juf, ik heb thuis ook een kroket.”
Juf: „Een kroket?”
Leerling: „Ja, van 10-9-8-7-6-5-4-3-2-1 ...”
Juf: „Oh, een raket!”

Lopend naar de gymzaal zegt een leerling: „Juf, P liep op de straat!” P: „Nee juf, ik liep niet op de straat, ik liep naast de stoep.”

Leerling: „Juf? Is het al dalijk geweest?”
Juf: „Hoezo?”
Leerling: „Juf F zei dat ze dalijk terug zou zijn.”
Juf: „Ah zo. Nee, nog niet... zometeen is het dadelijk...”

MosaLira in het kort

Organisatie in cijfers

5.416 leerlingen

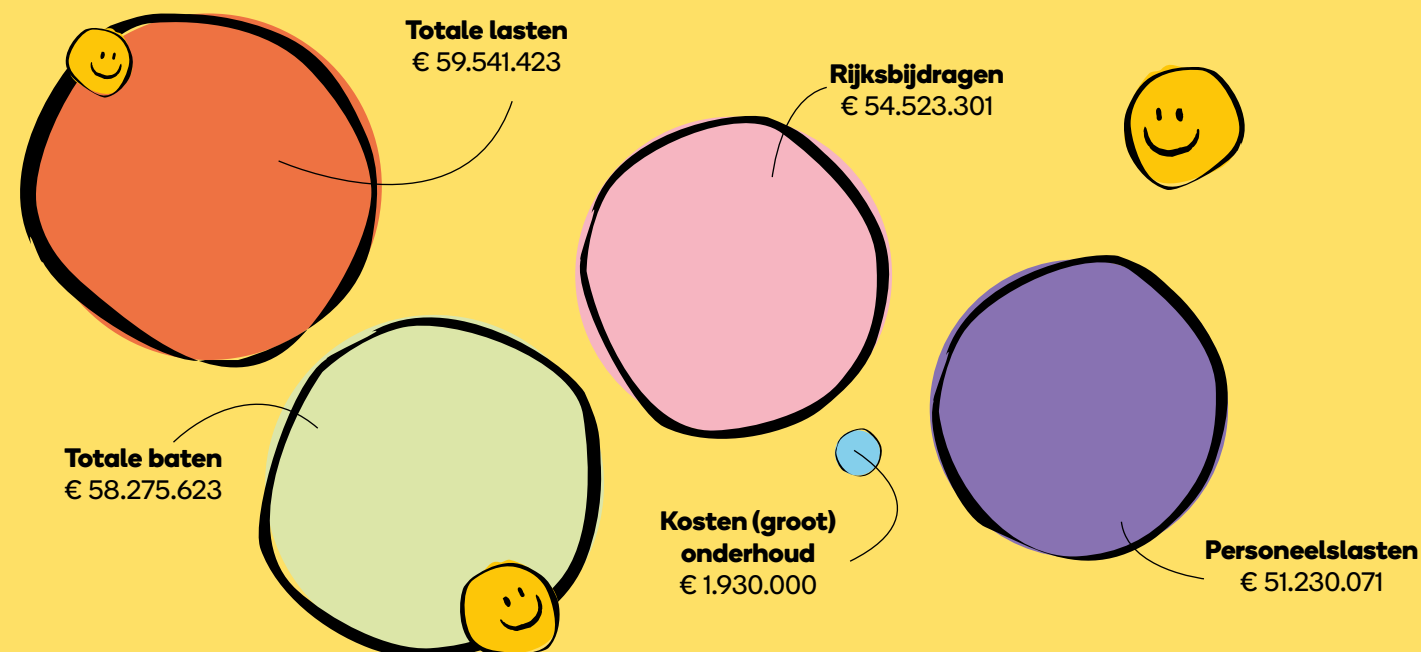
22 locaties

21 scholen

528,9 fte's

53,3 tijdelijke fte's

Financiën 2024

Missie

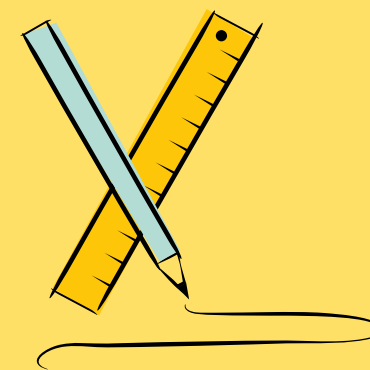
Wij staan voor het beste onderwijs voor al onze leerlingen.

Drie doelen

- Basisvaardigheden
- Investeren in (voldoende) professionele medewerkers
- Keuzes maken

Vier randvoorwaarden

- Inzetten van technologische ontwikkelingen
- Samenwerken met externe partners
- Omgeving en huisvesting op orde
- Werken aan kwaliteitscultuur

Focus op basisvaardigheden

- Rekenen
- Taal
- Digitale geletterdheid
- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Burgerschap: werken aan kennis, houding en vaardigheden voor de wereld van morgen

Het beste onderwijs

Resultaten eindtoets reguliere scholen

88% behaalt het basisoniveau van (begrijpend) lezen (1F).

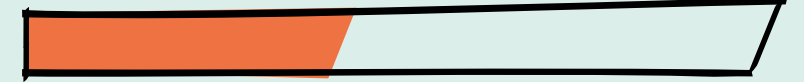
81% van de scholen behaalt het basisoniveau van taalverzorging (1F).

75% behaalt het basisoniveau van rekenen (1F).

44% behaalt ook het moeilijkere niveau van (begrijpend) lezen (2F).

56% behaalt ook het moeilijkere niveau van taalverzorging (2F).

69% behaalt ook het moeilijkere niveau van rekenen (1S).

Letterlijk en figuurlijk in beweging

23 vakleerkrachten bewegingsonderwijs via Maastricht Sport en RiskCare Preventie én daarnaast nog onze eigen juffen en meesters met een gymbevoegdheid.

Voor elke leerling (minimaal) 2 x 45 minuten beweegonderwijs.

25 collega's studeren op dit moment aan de PABO.

In het schooljaar 2024-2025 startten er 43 nieuwe collega's.

8 afgestudeerde Lio*-ers in schooljaar 2024-2025 waarvan er 7 bij ons blijven werken.

5 collega's gaan starten met de opleiding tot basisbekwaam schoolleider.

* leraar in opleiding

Beweging in het onderwijs kost energie, maar geeft ook energie

Eén tafel, acht collega's die in de aanloop naar het nieuwe schooljaar aanschuiven voor een diepgaand gesprek over onderwijs rond het thema 'in beweging'. Allemaal maakten ze een 'beweging' binnen MosaLira, allemaal hebben ze één ding voor ogen: het beste halen uit ieder kind. „Onze leerlingen tools geven om met een brede, onbevangen blik de wereld in te trekken, dát is onze missie.”

Pakweg tweeënhalf millennium geleden maakte de Griekse filosoof Heraclitus zich onsterfelijk met zijn uitspraak *panta rhei*. Letterlijke vertaling: alles stroomt. De bredere gedachte is dat in de wereld alles voortdurend verandert en dat niets constant blijft. Of om het met een *contradictio in terminis* te verwoorden: de enige constante in het leven is verandering. Een krachtig pleidooi dat we ons voortdurend moeten aanpassen aan de wijzigende omstandigheden om te kunnen groeien. Kortom, dat we mentaal én fysiek moeten bewegen om geëngageerde, ruimdenkende mensen te worden.

Laat net dát het thema zijn van dit magazine. Locatie diner: Bouchon d'en Face, twee jaar geleden uitgeroepen tot het Fijnste Franse Restaurant van Nederland in de categorie publieksprijs. Een stukje Lyon in Wyck, de Maastrichtse variant van de Londense wijk Notting Hill. Gastheer Robert Vanhees stelt gastvrij de keuzemogelijkheden voor. De *salade de chèvre au miel* als voorgerecht

en de *bavette grillée avec sauce aux morilles* als hoofdgerecht blijken het populairst. Al tijdens het aperitief ontspint zich een geanimeerd gesprek rond de stelling dat iedereen in zijn carrière minimaal om de tien jaar een 'beweging' moet maken. „Verandering is gezond, maar moet op het juiste moment komen”, vindt Joey in 't Panhuis. „Dat heeft niet alleen met je carrière te maken, maar ook met je persoonlijke leven. Als de kans zich voordoet, moet je deze grijpen en ervoor gaan. Dat is natuurlijk persoonsgebonden. Er zijn mensen die het juist fijn vinden om op één plek te blijven zitten en daar een veilig gevoel uit halen.” Rebecca Hofmans: „Leerlingen gaan regelmatig door een leerkuil. Als je als leerkracht af en toe wisselt van werkplek, ervaar je wat kinderen ervaren.”

„
Verandering is
gezond, maar
moet op het juiste
moment komen.

Joey: „Wisselen van werkplek zorgt ook voor nieuw elan in je kennis, je manier van denken en doen. Dat kost energie, maar geeft ook energie. In de groep hier aan tafel zijn er heel wat switches geweest tussen verschillende types van scholen en populatie. Verandering van spijs doet eten.” Gerrie Colier: „Klopt. Ik heb altijd in het speciaal onderwijs gewerkt. Toen ik naar Manjefiek ging, kreeg ik met een heel ander publiek te maken. Dat vond ik heel verrijkend. Je ziet iedere keer hoe het ook anders kan.”

Allemaal vragen...

Niet elke leerkracht voelt de directe behoefte om te 'bewegen'. Dat kan als een rem ervaren worden door collega's die juist wél stappen willen zetten. Zo zwart-wit wordt het echter aan tafel niet geformuleerd. „Er is natuurlijk ruimte voor verschillen in tempo en benadering”, zegt Rebecca. „Maar uiteindelijk heeft iedereen de verantwoordelijkheid om zich professioneel te blijven ontwikkelen. Als dat niet gebeurt, is het logisch dat hierover het gesprek wordt aangegaan.” Joey: „Je hebt collega's die al jaren in dezelfde groep draaien en daardoor een stuk uitdaging missen. De vraag is: wil of moet je dat doorbreken? Moet je iemand verplichten om van de onderbouw naar de bovenbouw te switchen? Kun je verwachten dat iemand met een KLOS-opleiding (Kleuter Leidster Opleiding School, red.) leerkracht wordt in groep 8? Maak je die daar gelukkig mee of is het vragen om een burn-out? Kun je zomaar bepalen wanneer iemand een switch moet maken? Allemaal vragen waarop je volgens mij geen eenduidig antwoord kunt geven.” Sara Jetten: „Ons handelen in

”
Als je een nieuwe groep krijgt, ga je je afvragen: wat is voor deze leerlingen belangrijk en wat zijn de aandachtspunten?

Het diner

de klas doet ertoe. Daar moet je over reflecteren. Als je continu hetzelfde doet, gaat dat stuk van je baan snel verloren. Een frisse wind kan ervoor zorgen dat je je afvraagt: wat doe ik eigenlijk en wat brengt mijn handelen teweeg?” Rebecca: „Ja, maar dat kun je niet opleggen. Een schoolleider moet aanvoelen of beweging mogelijk is.” Etienne Venhorst: „Precies. Het systeem kan dat niet één-twee-drie regelen. Iemand verplichten te bewegen vind ik niet goed. De thuissituatie kan op een zeker ogenblik zodanig hectisch zijn, dat bewegen voor jezelf en de leerlingen niet opportuun is. Een volgende levensfase brengt misschien meer mogelijkheden.” Joey: „Ben ik het mee eens. Trouwens, bewegen moet geen doel zijn, maar een vehikel om tot beter onderwijs te komen.”

Learning society

Als het in het onderwijs over bewegen gaat, wordt vaak in eerste instantie gedacht aan verandering van werkplek. Dat zou een van de belangrijkste oplossingen zijn om de vlakke loopbaan te doorbreken. Het MosaLira-panel voegt daar een belangrijke dimensie aan toe: bijleren. In een *learning society* wordt levenslang leren beschouwd als essentieel voor economische groei, sociale cohesie en persoonlijk welbevinden. De vraag is: hoe doe je dat, bijleren?

„Bij mij heeft dat onder meer met switch te maken”, benadrukt Joey. „Ik ben van basisschool Amby naar Kindcentrum Manjefiek gegaan. Dat is een ander schooltype met een ander publiek. Daardoor moest ik in mezelf andere skills aanboren. Ik doe daar nu een

Het diner

Rekenspecialist

Raymond Roomans: „Als conciërge ben ik in hoofdzaak bezig met gebouw-technische issues. Mijn overstap van het speciaal onderwijs naar een reguliere school (Sint-Pieter, red.) was heel verrijkend. Sint-Pieter is een welvarende wijk, wat een impact heeft op de school. Andere leerlingen, andere gewoonten. In het speciaal onderwijs moet je er bijvoorbeeld meer rekening mee houden dat je in de gebouwen niets laat liggen waar ze andere dingen mee kunnen doen dan datgene waar ze voor bedoeld zijn.”

Sara: „Ik zit nog in de opleidingsfase, waardoor ik me sowieso helemaal suf leer. (lacht) Ik heb een grote switch gemaakt, van online marketing naar het onderwijs. Het klinkt misschien super cliché, maar het afgelopen schooljaar had ik voor het eerst volledig mijn eigen klas en leerde ik ontzettend veel bij van de leerlingen.” Stephanie Dols: „Ik werk zes jaar in het onderwijs en heb in die tijd nooit twee jaar dezelfde groep gehad. Na mijn studies ben ik een master gaan doen en ben ik lid geworden van de GMR (Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad, red.). Nu ga ik beginnen aan een opleiding tot rekenspecialist. Op die manier probeer ik in ontwikkeling te blijven.” Gerrie: „Ik heb jaren met leerlingen met autisme spectrum stoornis gewerkt op het IvOO (Instituut voor Orthopedagogisch Onderwijs, red.). Heel verrijkend. Ik leer nog steeds veel van de leerlingen, al is het maar iets onnozels. Bijvoorbeeld dat ze zeggen: 'Juf, je moet op dat pijltje duwen.' (lacht) Vorig jaar heb ik

alleen NT2-kinderen gehad. Daar heb ik veel energie in gestoken, maar ook veel uit gehaald. Nogmaals, de leerlingen brengen me veel bij, al is het maar door hun manier van zijn. Ik knuffel ze iedere morgen. Ik ben de knuffeljuf. (lacht) Iedereen krijgt van mij een knuffel of een high five, maar de meesten willen een knuffel.” Etienne: „Bijleren is voor mij nieuwsgierig zijn en blijven.”

”
Een frisse wind kan ervoor zorgen dat je je afvraagt: wat doe ik eigenlijk en wat brengt mijn handelen teweeg?

Buddy

Een switch maken betekent onder meer dat je moet integreren in een nieuwe werkkring. Voor de een loopt dat wat makkelijker dan voor de ander, zo blijkt. De reacties gaan van een verwelkomend onthaal tot... Stephanie: „In het begin heb ik toch een paar keer gedacht: heb ik wel de goede beslissing genomen? Was ik niet beter in mijn vorige school gebleven? Nu is dat gelukkig helemaal weg.” Ies: „Herken ik. Als je lang in dezelfde school bent, ken je de ouders, de broer of de zus van een leerling uit je klas. Dat is een voordeel.” Etienne: „Als je van werkomgeving verandert, word je hoe dan ook uit je comfortzone getrokken. Elke school is toch weer anders.

Er wordt soms te vlug van uitgegaan dat je het zelf uitvist. Het is zoveel makkelijker als een collega je even bij de hand neemt om je wegwijs te maken in de gewoonten van een school. Op sommige plekken heb ik een buddy gemist.”

Humor

De ingrediënten voor een fijne samenwerking met collega's, leerlingen en ouders liggen volgens het gesprekspanel vooral op het vlak van persoonlijke interactie. Ook de school kan daartoe bijdragen. „Spontaniteit, behulpzaamheid en vriendelijkheid zijn essentieel”, somt Raymond op. Gerrie: „En goed luisteren!” Joey: „Delen wat je zelf hebt meegemaakt.” Les: „Humor.” Sara: „De school kan een initiërende rol spelen met een vorm van teambuilding.”

Tien weken vakantie

Over wat het meeste werkplezier verschaft, klinkt het unisono: „De kinderen!” Raymond: „Zij maken voor mij echt het verschil. Ik heb lang in de auto-technische sector gewerkt. Heel leuk, maar leerlingen brengen een extra dimensie. Als ik ervoor kan zorgen dat zij het leuk hebben, ervaar ik een grote voldoening. Vaak komen ze naar me toe om iets te repareren. Een puzzelbakje, een stuk speelgoed, ik zeg maar wat. Ze zijn dan zó dankbaar. Sommigen denken dat ik de directeur ben. Ik heb namelijk een heel dikke sleutelbos, waarmee ik alle deuren kan openen. (lacht) Hun spontaniteit doet deugd. Zij stimuleren me ook om creatief te zijn in het bedenken van oplossingen. Het hoeft niet altijd duur te zijn.”

„
Het is
zoveel
makkelijker
als een
collega je
even bij
de hand
neemt om
je wegwijs
te maken
in de
gewoonten
van een
school.

Joey: „Ik vind grote voldoening en motivatie in het besef dat je het verschil kunt maken voor de leerlingen. Volgens de overlevering doen wij het alleen voor die tien weken vakantie, maar dat zijn doorgaans mensen die niet weten waar onderwijs over gaat.” Rebecca: „Het hangt er maar van af wie je om je heen hebt. Ik vind dat wij voldoende gewaardeerd worden, ook financieel.” Gerrie: „Ik hoef geen waardering, ik doe het voor mezelf. Ik bedoel: waardering is leuk, maar de motivatie moet je uit jezelf halen.”

Pensioenleeftijd

De wettelijke pensioenleeftijd in het onderwijs ligt momenteel op 66 jaar, maar Gerrie zit daar al een eindje boven. In de loop van haar carrière zag ze het onderwijs en de mentaliteit veranderen. „De kinderen waren vroeger stiller. Als je met je vinger knipte, zwegen ze alle veertig. Veertig, inderdaad, de klassen waren veel groter.” Sara: „Op een klassenfoto van mijn opa stonden zelfs zestig leerlingen.” Gerrie: „Autisme bestond toen nog niet. Of tenminste, het werd zo niet benoemd. Die leerlingen zaten achteraan en hoorde je niet. Zo ging dat, echt waar. De maatschappij is inmiddels erg veranderd, maar je groeit daarin mee. Ik heb daar nooit veel moeite mee gehad. De leerlingen en de ouders zijn mondiger geworden, maar je mag dat niet als een bedreiging ervaren.

Je moet de situatie aanvoelen en daar op een respectvolle, maar gedecideerde manier op reageren. Vroeger was echt niet alles beter, hoor. Ik heb het meegemaakt dat een non tegen me zei dat ik kauwgum in mijn mond had, terwijl dat niet zo was. Weet je wat die deed? Ze kwam met een vinger in mijn mond voelen.”

”

Toen ik een aantal jaren geleden op een van mijn vorige scholen de zolder aan het opruimen was, vond ik een begroting uit 1946 op een A5-je!

Taaklast

Vaak wordt gezegd dat de taaklast van de leerkracht – administratie en dergelijke – aanzienlijk is toegenomen, maar Stephanie nuanceert dat idee. „Een tijdje geleden werd de werkdruk nog als erg hoog ervaren en moest alles tot achter de komma op papier”, zegt ze. „Ik werk nog niet zo lang in het onderwijs, maar vanuit het interne beleid wordt daar nu meer rekening mee gehouden. Wat is nodig om je taak als leerkracht goed uit te voeren? Heeft het een positieve invloed op de lessen? Hoe kunnen we het behapbaar maken? Hoe kan het efficiënter? Dat is een positieve ontwikkeling.” Etienne: „Hoe was dat vijftig jaar geleden, Gerrie?” Gerrie: „Toen was het toch wel een stuk eenvoudiger. Alle info over

de leerlingen stond in één schriftje.” Etienne: „Ook de administratie was minder complex. Toen ik een aantal jaren geleden op een van mijn vorige scholen de zolder aan het opruimen was, vond ik een begroting uit 1946 op een A5-je!”

Complexiteit

Door de complexiteit van de samenleving wordt van het onderwijs meer verwacht dan alleen maar lesgeven. Verkeerseducatie, relationele vaardigheden ontwikkelen, omgaan met social media en diversiteit, aandacht voor kunst... Dan kun je je de vraag stellen of dat wel realiseerbaar is. Joey: „Maatschappelijke veranderingen komen de klas binnen, daar kun je niet omheen. De opvoeding komt, zoals Etienne net al aangaf, steeds meer bij de school te liggen. Wat mij misschien nog het meest zorgen baart: heel wat kinderen krijgen van thuis niet meer de maatschappelijk geaccepteerde normen en waarden mee. Nu wordt van de leerkracht verwacht dat hij die meeg geeft.” „Leerlingen komen spullen vragen zoals: Ik moet een emmer hebben – ik corrigeer ze dan en zeg ik had graag een emmer”, vult Raymond aan. Stephanie: „Ik ben ervan overtuigd dat je dat verwachtingspatroon kunt invullen als je als school een duidelijke visie hebt. Als een leerling bij de directeur of de conciërge komt, mag er wat dat betreft geen verschil zijn.” Joey: „Helemaal mee eens. Als school moet je een duidelijk beleid hebben, onder meer op het vlak van diversiteit. Ik heb een aantal jaren op een internationale school gewerkt. Daar heb je de hele multiculturele maatschappij in één klas. Dan krijg je onvermijdelijk

te maken met verschillen. Ik maakte een voorval mee na de aardbeving in Haïti. Een meisje stond in tranen voor me, terwijl een moslimmeisje zei: ‘Dat hebben jullie toch zelf gedaan? Want jullie geloven niet in Allah.’ Of ouders die een vrouwelijke leerkracht geen hand willen geven. Hoe ga je daarmee om?” Stephanie: „Onlangs ging ik met de leerlingen in het kader van de Heiligdomsvaart naar de Onze-Lieve-Vrouwekerk. Een moslimjongen zei: ‘Ik wil niet mee, want ik mag niet bidden.’ Ik zei: ‘Je hoeft daar niet te bidden, kom gewoon mee. Ik zou ook een keer mee naar jullie geloof willen. Dan mag je me alles vertellen en laten zien.’ Na wat vijven en zessen

kreeg ik hem uiteindelijk toch mee, maar de hele weg ernaartoe was drama. Op de terugweg zei hij plots: ‘Ik snap nu waarom ik mee moest, want eigenlijk lijken onze godsdiensten heel erg op elkaar.’ Zulke ervaringen kunnen bijdragen aan wederzijds begrip. Afgelopen week heb ik de moslimkinderen in de klas het gebed laten doen met alles eromheen, zodat ze ook een stukje van hun geloof aan ons konden laten zien.” Joey: „Heel mooi. Dat is de rol van de leerkracht, kleine zaadjes zaaien en hopen dat ze kiemen. Als er vijf uitkomen, heb je vijf keer winst.”

Vacuüm

Geregeld zie je in de media en op social media voorbeelden van intolerantie. Kinderen die gepest worden vanwege bijvoorbeeld huidskleur en religie. Een school bevindt zich niet in een maatschappelijk vacuüm. Hoe kan ze dat probleem aanpakken? Stephanie: „Daar moet je in investeren. Wij hebben veel Oekraïners, moslims, noem maar op. In de buurt van de school wonen ook studenten van de hotelschool, die vlakbij ligt. In een omgeving met een grote diversiteit is tolerantie geen evidentie. Om verdraagzaamheid en wederzijds begrip te creëren, probeert de school geregeld leerlingen van de hotelschool te laten komen om soep of smoothies te maken voor onze leerlingen.” Etienne: „Is dat niet iets wat altijd in het onderwijs heeft bestaan en wat nooit is veranderd? Leren omgaan met verschillen was volgens mij ook in de jaren 1900 al een item. Alleen zijn de maatschappelijke issues veranderd.”

Smartphones

Binnen het thema beweging kun je zeker ook social media plaatsen. Schoolmuren zijn er niet resistent tegen. Etienne: „Alles wordt inderdaad meer uitgelicht door de social media, vaak met een verregaande impact. De school moet de leerlingen daarmee leren omgaan om de eenvoudige reden dat je het niet buiten de school kunt houden.” Stephanie: „We moeten ons ook afvragen of je het gebruik van smartphones moet toestaan in de les. Ik doe het liever niet omdat je dat heel moeilijk kunt controleren. Trouwens, ze beschikken over een laptop.” Joey: „Soms kun je een smartphone heel gericht laten gebruiken. Ik heb mijn leerlingen weleens een foto-opdracht gegeven.” Stephanie: „Via social media gebeuren er ook dingen buiten schooltijd, maar die komen wel de klas binnen.” Ies: „De vraag is: wat ligt bij de school? De ouders

”

We moeten ons ook afvragen of je het gebruik van smartphones moet toestaan in de les.

hebben hierin eveneens een verantwoordelijkheid, want zij geven hun kinderen een smartphone.” Sara: „Als je een WhatsApp-groep hebt met de klas en daar iets negatiefs in gebeurt, is het niet makkelijk om er wat tegen te beginnen.” Joey: „Maar toch moet je dan als school reageren.” Etienne: „Als het gaat om het uitsluiten of insluiten van mensen, moet je inderdaad alert zijn. Onderwijs staat niet buiten de samenleving. We moeten leerlingen leren samenleven. Ja, sa-men le-ven.” —

De tafelgenoten

Joey in 't Panhuis (43), leerkracht die van basisschool Amby overstapte naar Kindcentrum Manjefiek (groep 6) en in het nieuwe schooljaar aan de opleiding basisbekwaam schoolleider begint.

Ies Quaedackers (30), was leerkracht bij Kindcentrum Mosasaurus (voorheen De Letterdoes) in Wyckerpoort, nu bij Kindcentrum Wolder (groep 6).

Rebecca Hofmans (32), was intern begeleider bij KC Manjefiek en werkt sinds dit jaar als onderwijsadviseur.

Raymond Roomans (50), conciërge die vanuit het speciaal onderwijs de overstap maakte naar een reguliere school (Sint-Pieter).

Sara Jetten (42), werkte in de marketingwereld en is nog in opleiding. Stapte van het speciaal onderwijs over naar basisschool Amby (groep 5 als mijlpaler, is aan het afstuderen voor de PABO).

Stephanie Dols (31), leerkracht die vanuit basisschool Sint-Pieter overstapte naar een school in het Gelijke-Kansen Cluster (IKC De Geluksvogel, groep 7).

Gerrie Colier (73), leerkracht die al enkele jaren pensioengerechtigd is, maar toch nog een jaar doorgaat bij IKC De Geluksvogel (groep 2).

Etienne Venhorst (45), was ooit adviseur onderwijs, daarna schooldirecteur en sinds dit jaar als coördinator onderwijskwaliteit werkzaam in het speciaal onderwijs.

”

Als gasten bij ons een leuke avond hebben gehad, ben ik intens gelukkig.

Robert Vanhees, van it-wereld naar horeca

Een treffend voorbeeld van ‘beweging’ is Robert Vanhees, sinds begin dit jaar eigenaar van bistro Bouchon d'en Face in Wyck. Van de it-wereld naar de horeca, heel vanzelfsprekend kun je dat niet noemen. „Na mijn hbo-opleiding Small Business & Retail Management werkte ik twaalf jaar voor Apple”, preciseert hij. „Eerst als shopmanager, gewoon op de winkelvloer. Ik kreeg de kans om door te groeien en werd regiomanager. Leuke job, maar op zeker ogenblik begon het te kriebelen om in de horeca aan de slag te gaan.”

„Vanaf pakweg mijn veertiende ontwikkelde ik een liefde voor koken en lekker eten. In mijn vrije tijd ging ik geregeld helpen in een restaurant, gewoon uit hobby. Dat kon niet meer toen ik begon te werken, maar het liet me niet los. En als ik uit ging eten, dacht ik: dit kan ik beter. (lacht) Toen Gyan Vliegen, mijn beste vriend en een van de vorige eigenaars, me fluisterde dat de Bouchon vrijkwam, werd ik meteen enthousiast. Met een partner en twee kinderen was het natuurlijk niet evident om de zaak over te nemen, maar de drive was te groot. Nu werk ik zes dagen per week, vaak twaalf uur per dag, maar ik doe het graag. Als gasten bij ons een leuke avond hebben gehad, ben ik intens gelukkig.”

Steak tartare

Met appelkappertjes, cornichons en gemarineerde rode ui (voor 2 personen)

Ook zin gekregen in zo'n heerlijke steak tartare van Bavette à la Bouchon d'en Face? Hier is hun geheime recept van deze Franse klassieker.

Bereiding

Slijp je messen

Voor de steak tartare gebruikt Bouchon d'en Face Bavette, een smaakvol en mals stuk rundvlees. Om de juiste structuur en bite te krijgen wordt dit door de chefs met de hand gesneden. Snij de bavette eerst in dunne plakjes, vervolgens in reepjes en daarna in kleine blokjes.

Mix met pit

Snij de sjalot en cornichons fijn. Voeg dit samen met de kappertjes toe aan het vlees. Breng het geheel op smaak met versgemalen peper, zeezout, een paar druppels tabasco (ca. 3), worcestersaus (ca. 5) en een scheutje olijfolie. Meng alles zorgvuldig door elkaar.

63 graden ei

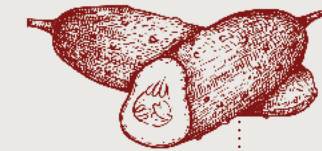
Gebruik een serveerring om de tartare strak op het bord te dresser. Bovenop komt een eidooier. In het restaurant kiezen ze voor een perfect gegaard 63 graden ei. Dit ei ondergaat een twee uur durende sous-vide behandeling voor een romige textuur en volle smaak. Heb je thuis geen sous-vide apparaat of stoomoven? Ga dan voor het traditionele rauwe ei, of voor een gepocheerd of zachtgekookt ei.

Finishing touch

Werk af met zoetzuur gemarineerde rode ui, appelkappertjes, extra plakjes cornichon en een paar subtiele dotjes mayonaise.

Bon appetit!

bouchondenface.nl

Ingrediënten

160 gr Bavette
2 eieren
1 sjalot
1 el cornichons
1 el kappertjes
peper
zout
tabasco
worcestersaus
olijfolie

Voor de garnering

rode ui (zoet zuur gemarineerd)
appelkappertjes
cornichons
mayonaise

Benodigdheden

serveerring

Restaurant Bouchon d'en Face is aangesloten bij Les Tables, een club van restaurants die samenwerken. Samen steunen ze ook de scholen van het Gelijke Kansen Cluster. Zo hielpen ze leerlingen al met lekker en gezond koken en gaan klassen dit schooljaar een bezoekje brengen aan de restaurants om te zien wat het horecavak inhoudt.

les tables
lekker tafelen in
maastricht

Samenspel klinkt als muziek in de oren

Geroezemoes, zwaaiende kinderen op het podium én ouders in de zaal. Het was een heerlijk apotheose van een jaar lang oefenen en vooral samenwerken. Op initiatief van Stichting Toekomstmuziek Maastricht, maakten leerlingen van vier MosaLira scholen (Mosasaurus, Manjefiek, De Geluksvogel en Het Mozaïek) kennis met het plezier van samen muziek maken. Net voor de zomervakantie was het ‘grote concert’ in het Theater aan het Vrijthof.

De juiste snaar

Een bijzonder avontuur, zeker voor kinderen uit gezinnen waar het bespelen van een instrument niet vanzelfsprekend is. Een heel schooljaar lang gaven ervaren docenten wekelijks vioollessen in kleine groepen aan alle leerlingen uit groep 5, 6 en 7. Op het lesprogramma stond naast het bespelen van de viool ook het klappen van ritmes, bewegen op muziek, en zingen. Leerlingen leren daarbij belangrijke vaardigheden als samenwerken, naar elkaar luisteren en doorzetten. De stichting realiseert dat in warme samenwerking met het Elisabeth Strouven Fonds en André Rieu Productions.

”
Muziek is
een wereld
op zich, met
een taal die
we allemaal
begrijpen.

Stevie Wonder

De nadruk ligt in de lessen niet op het viool spelen, maar vooral op het ontwikkelen van persoonlijke en sociale vaardigheden die van groot belang zijn voor de toekomst. Denk daarbij aan het vergroten van het zelfbewustzijn, meedoen en talentontwikkeling.

Voilà

De lessen worden aan het eind van het jaar afgerond met een optreden. En zo stonden er afgelopen 1 juli ruim 230 leerlingen op het podium met Emma Kok, Enzo Kok, Frans Bauer, Ziesjoem, de viooljuffen- en meester en een combo. De leerlingen straalden en ouders, opa's en oma's, broertjes en zusjes en leerkrachten glommen van trots.

Dankzij de constructieve samenwerking met de groepsleerkrachten, directies en begeleiders van de scholen lukt het steeds beter om de pedagogische aanpak in de muzieklessen zo vorm te geven dat deze aansluit bij die in de reguliere lessen. Zo werken we samen aan het creëren van gelijke kansen voor onze leerlingen, onafhankelijk van hun achtergrond. —

Meer veiligheid, groen en speelruimte

Wim

Job

Ezzeldine

Emma

„Tijdens onze bijeenkomsten heb ik geleerd dat je anderen moet laten uitspreken”, zegt Ezzeldine Tantawy. Samen met onder anderen Job Bergers en Emma Benedictus – alle drie elf jaar oud en leerling van groep 7 – vormt hij de elfkoppige kinderraad van Maastricht. Tijdens een bezoek aan burgemeester Wim Hillenaar leggen ze hun bevindingen van het afgelopen jaar op tafel. Een gesprek over de Dodenherdenking, fatbikes en... een roze olifant.

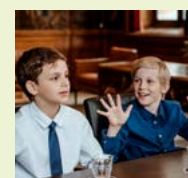
In de aanloop naar het gesprek leidt burgemeester Wim Hillenaar zijn gezelschap rond in de imposante vertrekken van het stadhuis. Plots staat hij stil bij een groot schilderij. „Waarom denk je dat hier twee vrouwen op staan?”, vraagt hij. Dat weten Job, Ezzeldine en Emma niet. Nóg niet, want snel blijkt dat ze wel héél vlug dingen oppikken. „Maastricht was geruime tijd tweehurig. De macht werd uitgeoefend door de prins-bisschop van Luik en de hertog van Brabant. Die twee vrouwen staan daar symbool voor”, legt de burger-vader uit.

De rondleiding eindigt in zijn werkruimte, waar Job, Ezzeldine en Emma hun ervaringen in de kinderraad met hem delen. Glas-in-loodramen, barok stucwerk, goudleren behang, achttiende-eeuws meubilair: dit kabinet wordt niet zomaar de mooiste werkkamer van Nederland genoemd. Het stadhuis op de Markt, een van de belangrijkste rijksmonumenten van het land, straalt een grandeur uit die illustratief is voor de historische rijkdom van het voormalige *Mosae Trajectum*. „Maastricht moet mee-evolueren met de tijd, maar moet toch vooral Maastricht blijven. Ik hoop dat hedendaagse ontwikkelingen als AI het niet te veel gaan overnemen”, zegt Emma terwijl ze enkele aardbeitjes (‘Gezonde snoepjes’, lacht de burgemeester) uit een kommetje neemt.

Een ervaring rijker

Maar eerst de orde van de dag. Hoe hebben zij het afgelopen jaar als bestuurder ervaren? Wat hebben ze meegemaakt en geleerd? Wat vinden ze dat er goed gaat in hun stad en wat zou beter kunnen? En hebben ze iets gedaan waarmee de burgemeester en zijn bestuursploeg aan de slag kunnen?

”
Het mooie is dat de grote raadsleden ons serieus nemen.

„Ik vond het een heel fijn, leerrijk jaar”, steekt Ezzeldine van wal. „Alle leden van de kinderraad hebben een klik met elkaar. In het begin was het wel een beetje wennen, maar ik heb geleerd goed naar de anderen te luisteren. Dat vind ik heel belangrijk in een gesprek. En het mooie is: de grote raadsleden nemen ons serieus.” Emma: „Iedereen in de kinderraad gunt elkaar alles. Niemand die jaloers was toen ik werd aangesteld als locoburgemeester, ik kreeg alleen maar leuke reacties. Ik heb daar erg fijne herinneringen aan. Toen Sinterklaas aankwam op de Kesselskade, mocht ik mee op de wagon. Mijn tenen waren bevroren, maar het was een dag om nooit te vergeten. Ik was er ook bij tijdens de Dodenherdenking, met carnaval en toen het Vrijheidsvuur van Wageningen naar Maastricht werd gebracht. Ik heb zelfs speeches gegeven, die ik helemaal zelf mocht schrijven. Sommige mensen zeiden dat ik later maar in de politiek moet gaan. (lacht)

Kinderraad aan het woord

De vergaderingen zijn soms wel saai. Als je dan ook nog dorst begint te krijgen... Gelukkig zijn er dan Heidi en Kiara, twee medewerksters die tijdens de pauze iets leuks verzinnen. Vestoppertje of tikkertje spelen en zo. Ja, de kinderraad is bijzonder interessant. Ik heb er vriendschappen aan overgehouden en hoop dat er een reünie komt als het voorbij is.”

Wit blad

Een van de belangrijke thema's tijdens de vergaderingen: meer en veiligere speeltuinen. „We zijn bezig met het maken van flyers om de leerlingen, juffen en meesters van alle Maastrichtse basisscholen en de mensen in de buurt duidelijk te maken hoe het beter kan”, preciseert Job. „We hebben het zo positief mogelijk gebracht. Je kunt beter zeggen wat ze wel mogen doen dan wat ze niet mogen doen.” „Héél goed”, haakt burgemeester Wim Hillenaar in. „Een belangrijke wet van de communicatie: je moet niet-boodschappen vermijden. Als je zegt dat je niet aan een roze olifant mag denken, waaraan denk je dan? Juist, aan een roze olifant.”

„Als je zegt dat je niet aan een roze olifant mag denken, waaraan denk je dan? Juist, aan een roze olifant.”

Ezzeldine: „We hebben geprobeerd flyers te maken die er leuk uitzien, want een wit blad met een paar regeltjes gooien sommigen meteen in de prullenbak. Met wat kleur en plaatjes gaan ze het vlugger lezen.”

Zwarte plekken

Job wijst op de noodzaak van sociale controle in de speeltuinen om de veiligheid te verhogen. „Pas was ik aan het spelen op Malberg, tegenover Kindcentrum Manjefiek. Ik wilde met mijn skelter rijden, maar dat kon niet omdat pubers daar glas hadden gegooid. Ik heb het ook al meege maakt dat ze met fatbikes achter me aan kwamen. Ze deden niets, maar het voelde echt niet leuk.” Ezzeldine: „Soms maken ze vuur op het kunstgras van een Cruyff Court. Dan zie je daar van die zwarte plekken, doodzonde. Ik moet wel zeggen dat de speeltuin in mijn buurt – de Hazendans – goed wordt onderhouden. In het algemeen is Maastricht een superleuke stad om in te leven.” Emma: „Helemaal mee eens. In Bosscherveld, waar ik woon, let iedereen goed op elkaar. In de binnenstad kan het helaas weleens misgaan. Hangjongeren die vaperen of rondrijden met opgevoerde fatbikes die tot vijftig kilometer per uur halen. Ik heb niets tegen fatbikes, maar wel tegen diegenen die erop zitten en zich niet gedragen.

En dan maken ze met de toeter ook nog van die irritante geluidjes.” Ezzeldine: „Het probleem ligt bij de ouders van die jongeren. Ik vind opvoeding een heel belangrijke factor.”

Helemaal tevreden

Emma volgt les bij OBS Binnenstad, Job bij John F. Kennedy, Ezzeldine bij El Habib. Alle drie zijn ze erg tevreden over hun school. Emma: „Ik ging eerst naar een school in Smeermaas, net over de grens. Er wordt wel eens gezegd dat het onderwijs in Nederland makkelijker is, maar daar ben ik het niet mee eens. Ik vond het er trouwens een beetje saai. Er werd meer klassikaal lesgegeven en ik had ook last van pestgedrag. Dat is niet meer het geval. Ik heb geleerd om van me af te bijten, ik ga niet meer in een hoekje staan huilen.”

Groene toekomst

Nóg een belangrijk thema dat aan bod kwam: groen. „Dat kan in de binnenstad nog beter. Minder tegels en plastic, meer planten en bomen”, vindt Emma. Job ziet een positieve ontwikkeling: „Bij onze school hebben ze grasmatten gelegd en een stukje bos aangeplant. Je moet in je eigen omgeving beginnen.” Over de toekomst van Maastricht zijn ze positief. Ezzeldine: „Maastricht is de oudste stad

Kinderraad aan het woord

van Nederland en heeft veel historische gebouwen. Dat onderscheidt ons van andere steden.” Burgemeester Wim Hillenaar: „Dat Maastricht de oudste stad van Nederland is, daar bestaat discussie over. Maar als het niet de oudste is, dan toch wel de mooiste.” (lacht)

Gelijke kansen

Emma, Job en Ezzeldine zijn zich ervan bewust dat ze bevoorrecht zijn. Lang niet iedere elfjarige krijgt de kans om in de kinderraad te zetelen en met de burgemeester en wethouders van gedachten te wisselen. „Sommigen krijgen misschien meer kansen, maar niet iedereen grijpt ze. Het is maar hoe je ermee omgaat”,

weet Ezzeldine. „Je zei het net al, Ezzeldine, het ligt eraan hoe je ouders je opvoeden”, repliceert Emma. „Ook de school heeft een belangrijke taak. Er zijn altijd leerlingen met een bepaalde achterstand, bijvoorbeeld op het vlak van taal. Als ze je niet wijzen op het verschil tussen – ik zeg maar wat – de en het, blijf je altijd dezelfde fouten maken. In mijn klas zijn er meisjes uit onder meer Brazilië, Iran en de Verenigde Staten. Die spreken echt goed Nederlands omdat ze geholpen worden.” Job: „In onze school zijn er leerlingen die problemen hebben met rekenen, maar ze krijgen alle steun van onze juffen en meesters. Zo hoort iedereen erbij.” —

elke
dag bij

Bewegen op school: gezonde basis

Kinderen die voldoende bewegen zijn gezonder, voelen zich beter, ontwikkelen minder snel overgewicht én leren makkelijker. De wetenschappelijke bewijzen stapelen zich op en daarmee ontstaan er steeds meer kansen voor basisscholen. Zij hebben de mogelijkheid om beweegprogramma's samen te ontwikkelen, activiteiten in het lesprogramma te verwerken en bijvoorbeeld groene speelplaatsen te bouwen. „We zien alleen maar positieve effecten, ook bij de leerkrachten.”

Dave Van Kann hamert er tijdens het interview meerdere malen op: laat scholen en vooral leerkrachten zelf het tempo en de route bepalen bij het integreren van bewegen in het curriculum.

„We weten uit onderzoek dat structureel meer bewegen tijdens een schooldag een groot verschil maakt”, zegt de lector *Leren Bewegen in en rondom de School* aan de Fontys Hogeschool in Eindhoven. „De kinderen zijn geconcentreerder, kunnen hierdoor beter presteren met kernvakken zoals rekenen en taal. Ze zijn gemiddeld ook minder zwaar in gewicht en voelen zich beter. Allemaal fantastisch en logisch dat van basisscholen actief beleid wordt verwacht om bewegen te stimuleren. Maar er wordt al zoveel verlangd van het onderwijs. Leerkrachten zijn al zoveel tijd kwijt aan bureauwerk en dossiers. Hen van bovenaf opleggen dat ze hun lessen moeten aanpassen en ook nog vragen om leerlingen te laten voldoen aan beweegnormen, dat werkt niet. Er zijn tal van manieren om meer dynamiek in een klas te brengen. Geef leerkrachten en ondersteuners

”
laat de
juffen en
meesters
zelf kiezen
hoe ze
het willen
doen

handvatten en middelen, laat hen vooral zelf ervaren wat de effecten op hún werk zijn. Meer rust in de klas, meer aandacht voor elkaar, socialer gedrag. Dat heeft tijd nodig, laat de juffen en meesters zelf kiezen hoe ze het willen doen, begeleid hen daar actief in en dan volgt de rest vanzelf.”

Vroeg beginnen

Dave Van Kann, geboren in Kerkrade en nu woonachtig in Spaubeek, studeerde Gezondheidsbevordering in Maastricht, gevolgd door een master en een promotie-onderzoek gericht op *active living*. Sinds drie jaar is de vader van twee jonge kinderen lector bij Fontys Sport en Bewegen in Eindhoven, waar hij een team van dertig onderzoekers aanstuurt. „We kennen de vele positieve effecten van bewegen. Het is bijvoorbeeld een cruciale factor in het voorkomen en bestrijden van overgewicht, de grootste epidemie van deze tijd. Meer bewegen gaat in de regel ook samen met bewuster en gezonder eten en een betere mentale gezondheid. Dat blijkt onder andere uit onderzoeken in het programma

De Gezonde Basisschool van de Toekomst en het programma *Gezond Kindcentrum in Beweging*, waar het accent ligt op gezonde voeding en bewegen. Met goed en voldoende leren bewegen kun je niet vroeg genoeg beginnen, liefst al vóór de basisschool. Lopende initiatieven in onze regio zoals *Actief Fundament* en *SuperFIT* dragen bij aan een gezonde, actieve basis. Eenmaal gewend, zijn jongeren ook beter bestand tegen verleidingen als ze naar het voortgezet onderwijs gaan. Dat weten we al, maar er is nog heel veel te onderzoeken om die transitie nog beter te laten verlopen. Gelukkig voeren we daarvoor bij Fontys verschillende projecten uit om de praktijk nog beter te kunnen ondersteunen.”

Hutten bouwen

Dave doelt onder meer op onderzoek van de cognitieve effecten. „Een kind dat zich fit voelt, leert makkelijker. We zien ook dat kinderen die samen spelen, hutten bouwen of een moestuintje beheren, socialer zijn en beter samenwerken. We willen natuurlijk nog verder uitzoeken hoe bewegen beter

„
Eenmaal gewend, zijn jongeren ook beter bestand tegen verleidingen als ze naar het voortgezet onderwijs gaan.

in bestaande onderwijsprogramma's geïntegreerd kan worden en hoe we de bestaande programma's nog beter laten aansluiten op de middelbare scholen. Er wordt ook aan gewerkt om hier meer aandacht aan te besteden in opleidingen voor leerkrachten. Er is nog werk genoeg aan de winkel. Op het gebied van beweegprogramma's op basisscholen hebben we al mooie resultaten geboekt, zeker in Zuid-Limburg. Diverse programma's zijn al ingeburgerd, onder andere bij scholen van MosaLira.”

Niet moeilijk

Moeilijk hoeft het niet te zijn, zegt juf Trisha van groep 6 van basisschool De Vlinderboom in Heer. „Op maandagochtend maken we een wandelingetje rond de school en vertellen de kinderen over het weekend. Eerst deden we dat zittend in de klas. Tijdens taal of rekenen staan we om de zoveel minuten even op en maken we staand sommetjes of doen we wandelend een dictee. We gaan minstens één keer per dag naar de speelplaats. Dan doen we een speurtochtje of een spel. De kinderen vinden de afwisseling leuk en wijzen mij erop als ik het een keer vergeet. Het buitenspelen zit er meer en meer in, ook omdat wij het stimuleren. Ik weet wel dat de sfeer in de klas super is. Mij kost het geen moeite. Sterker nog, ik vind het ook fijn om niet voortdurend te zitten.”

Enthousiasme

Directeur Paul Vollema van De Vlinderboom kent uiteraard de aanpak van Trisha. „Zij is een van de kartrekkers van het programma *Dynamische Schooldag*. Door mijn voorganger omarmd in samenwerking met Maastricht Sport en Fontys Sport en Bewegen. Ook ik ben overtuigd van de noodzaak om kinderen meer te laten bewegen. In het verleden heb ik in de hulpverlening gewerkt met jongeren met problemen. Tijdens een wandeling een probleem bespreken bleek makkelijker dan vanachter een bureau. Basisschoolkinderen houden van stoeien, ravotten. We hebben

hier een speelberg van zand waar ze hun gang kunnen gaan. Bij regen en in de winter is die dicht. Vinden ze zo jammer. Ze willen bewegen en wij stimuleren dat zoveel mogelijk. Maar ik laat de aanpak over aan de leerkrachten zelf, zij zijn immers de specialisten binnen het onderwijs. Door het enthousiasme van de werkgroep en doordat we ook tijdens de vergaderingen een beweegbreak inplannen, zien we het als een olievlek verspreiden.”

Groen speelplein

De 'berg' die een hoek van de speelplaats bij de Vlinderboom domineert, komt dicht in de buurt van het 'groene speelplein'. Een plek met bomen, struiken, poelen, een moestuintje en natuurlijk speelmateriaal zoals hout en zand. Onderwerp ook van het promotie-onderzoek van Bo van Engelen aan de Universiteit Maastricht. „Ik heb onderzocht wat de effecten zijn van zo'n groen speelplein op de BMI-z score (BMI op basis van leeftijd en geslacht, red.) van

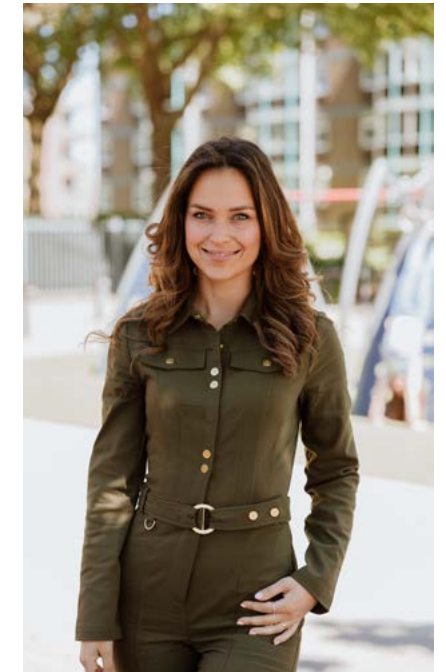

„
Alleen al in een groene omgeving zijn is goed voor het gevoel.

kinderen”, legt Bo uit die na haar bachelor aan het Maastricht Science College een master afrondde op het gebied van farmacie. „Ik mag nog niet te veel zeggen over de resultaten, omdat mijn artikelen nog gereviewd worden, maar de trend is duidelijk. Kinderen die naar een school gaan met zo'n spannend, groen speelplein hebben een lagere BMI, voelen zich fijner en zijn duidelijk meer gaan bewegen. Het is een bevestiging van de onderzoeken van onder anderen Dave: bewegen is goed voor kinderen.”

Vier scholen

Het onderzoek van Bo, opgegroeid in Heerlen, is een gezamenlijk project van de universiteiten van Hasselt en Maastricht. Ze betrok vier scholen bij het onderzoek, twee met een groen speelplein en twee zonder, met in totaal honderd leerlingen. „De effecten op de gezondheid zijn helder”, zegt ze. „We zien ook sociale voordelen. Kinderen zijn samen actief in het moestuintje, ze oogsten hun eigen tomaatjes en leren spelenderwijs wat over de natuur. Ze bouwen hutten en werken samen. Vaak zie je ook de betrokkenheid van

de buurt en ouders. Het zorgt voor cohesie op een hele natuurlijke manier. Daarnaast hebben we gekeken naar de kosten. Veel scholen die bewegen willen stimuleren, hebben daarvoor een professionele coach in dienst die allerlei dingen bedenkt en kinderen en leerkrachten begeleidt. Met een groen speelplein is die niet meer nodig. Natuurlijk kost zo'n groene speelplek wat, maar ook weer geen kapitalen. Een coach is in ieder geval een stuk duurder dan vergroenen, zeker op lange termijn. Scholen kunnen ook volstaan met meer groen en een zandbak. Dat kan al leiden tot positieve effecten. Alleen al in een groene omgeving zijn is goed voor het gevoel. Bovendien zorgt beplanting voor meer schaduw en koelte in de zomer, het is een natuurlijke airco. Prettig voor de kinderen en de leerteams. Ik hoop dat we met dit onderzoek meer basisscholen over de streep trekken.” —

Tips

Voor vakmensen

Stimuleer het beweeggedrag van jouw leerlingen!

Tijdens de schooldag

De basisscholen Amby en De Vlinderboom zijn voorlopers binnen het programma *Gezond Kindcentrum in Beweging*. Samen met Fontys Sport & Bewegen en Maastricht Sport werken ze aan een driejarig implementatietraject om structureel meer beweging te integreren in de schooldag. Onder het motto *Dynamische Schooldag* bouwen beide scholen aan een lesdag met minder zitgedrag én meer beweeggedrag.

Hoe ziet hun dynamische schooldag eruit?

Beweegbreaks tussen lessen: een aantal minuten bewegen en ontspannen tussen de lessen door geeft een energieboost én verhoogt de concentratie (voor kind én leerkracht).

Afwisselend meubilair:

wiebelkrukken, sta-tafels en zitballen maken het makkelijker om minder te zitten.

'Vlammetjes' in de klas:

bovenstaande wordt zichtbaar ingepland op het whiteboard. Een vlammetje in het programma betekent dat er even wordt bewogen. Zo staat het moment vast en zullen de kinderen je eraan herinneren.

Bewegend leren: lesstof combineren met beweegvormen.

Teamwork = key: ideeën en materialen worden gedeeld via studiedagen en teamoverleggen. **Slim rooster:** kritisch kijken naar weekrooster en ruimte inbouwen voor energizers of korte beweegmomenten voor of na intensieve taken.

Tijdens het buitenspelen

Iedereen gelijktijdig buiten?

Tijdens het buitenspelen kan het nog wel eens druk zijn op het schoolplein. Staan alle groepen tegelijk op het schoolplein of kan de speeltijd opgesplitst worden voor bijvoorbeeld de onder- en de bovenbouw. Met maar de helft van de leerlingen op het plein is er meer ruimte en rust om te spelen en te bewegen.

Spelen in zones

Door het speelplein op te delen in verschillende vakken (zones) worden de beweegactiviteiten beter gekaderd. Een zone voor competitie (bijv. voetbal of trefbal), een chillzone, natuurzone (hutten bouwen, spelen in de natuur) en multizone. Doordat de zones duidelijk zijn, lopen leerlingen minder door elkaar en is de kans op fysiek contact kleiner, wat weer leidt tot minder conflicten.

Zet groep 8 op het speelplein!

Heb je leerlingen uit de bovenbouw die het leuk vinden om de onderbouw te begeleiden tijdens een spel? Maak hen herkenbaar met een hesje en laat ze met groep 1-2 Annemaria koekoek spelen, het springtouw slingeren als een slang of zet ze in bij bemiddeling tijdens onenigheden.

Kijk verder dan het speelplein lang is

Zijn er net buiten de school nog groene pleintjes, bosjes of speelveldjes die je zou kunnen inzetten als speelplein? Maak er handig gebruik van en vergroot je speelplek.

Wil jij ook werk maken van spelen op het schoolplein of de dynamische schooldag? Neem contact op met Nadine Denessen, coördinator sport en beweging van MosaLira of met Maastricht Sport en ga als team aan de slag!

Op het YouTube kanaal van de BeweegBoyz staan tal van leuke spellen klaar om te spelen op het speelplein.

”

Als je vertrouwen hebt, hoeft je niet de gehele trap te zien om de eerste stap te zetten.

Martin Luther King

We hebben onze kinderen McDonalds gevoerd

Anne Steenhoff (29) is bevlogen basisschooldocent en auteur van het boek *Een lui letterland*, over oorzaken en oplossingen van de leescrisis in het onderwijs. De leescrisis bestrijden is volgens haar niet alleen een kwestie van meer lezen. Ook de kwaliteit van het boekenaanbod op school moet omhoog. En de docent? Die moet optreden als enthousiaste gids in jeugdboekenland.

Leeskwartier

Tijdens haar eerste stage gebruikte Anne Steenhoff, toen 21 jaar, het leeskwartier op haar stageschool ook om eens rustig een kinderboek te lezen. Dat vonden haar collega's maar raar. Zij gebruikten het leeskwartier liever om koffie te halen of om lessen voor te bereiden. „Er was weinig betrokkenheid bij dat moment”, vertelt ze. „Dat vond ik gek. De kans is namelijk groot dat een kind gewoon steeds naar dezelfde bladzijde staart. Je moet als leraar in de gaten houden of er echt iets geleerd wordt.”

Ondertussen waren er op school de gebruikelijke 'doemvergaderingen' waarin zorgen werden uitgesproken over de teruglopende resultaten. „Op leesvlak, maar ook met rekenen, want als je niet goed

kunt lezen, heb je met rekenen ook een probleem.” Het viel haar op dat tijdens dit soort vergaderingen één essentiële vraag niet werd gesteld. „Niemand vroeg zich af: wat doen wij zélf niet goed?”

Schoolbieb

Om die vraag te beantwoorden startte Anne een onderzoek. Om te beginnen keek ze eens kritisch naar het aanbod in de schoolbieb. „Het viel me op dat er hele andere boeken in de kast stonden dan toen ik op de lagere school zat.” In de schoolbieb van haar stageschool vond ze boeken als *Het leven van een loser* en *Het dagboek van een muts*. Die series zijn populair bij kinderen, maar het taalniveau is volgens Anne te laag. „Deze boeken worden in de markt gezet voor

kinderen in een leeftijd van negen tot twaalf jaar, want daar sluiten de onderwerpen heel erg bij aan. Maar het taalniveau ligt echt ver daaronder, op het niveau van groep vier.”

De leescrisis schrijft Anne voor een deel toe aan de opkomst van dit type boek: vaak neonkleurig, en vooral met arm taalgebruik. „Er is een opkomst, vanaf pakweg 2010, aan uit het Engels vertaalde kinderboeken van een bedroevend niveau. Het zijn boeken waar heel weinig woorden in staan. En vaak is de vertaling ook niet al te best. Leg die boeken eens naast de boeken van Tonke Dragt, Astrid Lindgren, Thea Beckman en Pieter Koolwijk en je ziet direct wat het probleem is: weinig woorden en veel plaatjes.”

McDonalds

Een veel gehoord devies op scholen is: als ze maar *iets* lezen. Maar daar is Anne het hartgrondig mee oneens. „We zijn kwaliteit uit het oog verloren. De vraag is: wat staat er eigenlijk in de schoolbieb? Daar is te weinig aandacht voor geweest.” Natuurlijk kiezen leerlingen voor *Het leven van een loser*, want zo'n boekje leest nu eenmaal lekker weg. Maar volgens Anne is dat literair fastfood. Je leert er niks van en je leesniveau gaat er niet door vooruit. „We hebben onze kinderen de afgelopen vijftien jaar McDonalds gevoerd. En nu denken we opeens: hé, onze kinderen zijn dik en ongezond.”

De oplossing? De docent moet kinderen aan de hand nemen en ze de weg wijzen in kinderboekenland. „Een tien- of elfjarige de volledige verantwoordelijkheid geven voor zijn of haar leesontwikkeling is net zo gek als kinderen laten bepalen wat ze de hele week eten. Daar zijn ze nog niet toe in staat.”

Enthousiast

Anne geeft nu les op een basisschool in Utrecht. Daar heeft ze het leeskwartier verruimd naar een halfuur. Ook nam ze het aanbod onder handen. „Ik heb de boekenkasten gefilterd op kwaliteit. Niet zozeer op onderwerp, maar past het niveau van het boek bij het niveau van de leerlingen die ik dit jaar in de klas heb? Een uitdagend niveau, dat is belangrijk.” Bovendien vertelt ze de klas over de boeken die ze zelf leest. „Ik lees zelf ongeveer één kinderboek per week. Daar vertel ik veel over in de klas. Ik houd het boek

”

En als je heel goed bent in rekenen, maar je begrijpt geen bal van de opgave, dan word je nooit een groot wiskundige.

omhoog en leg uit waar het over gaat. Daar begint het mee. Je moet zelf enthousiast zijn over de boeken die je hebt gelezen. Leerlingen zijn geneigd om dat over te nemen.”

In haar klas staat een boekenkast met haar eigen collectie jeugdboeken waar leerlingen naar hartenlust in mogen grasduinen. Ze vult haar kast bovendien iedere week aan met tien boeken uit de bibliotheek in de stad. „Ik stuur elke week kinderen naar de bieb met mijn schoolpasje. Ze zoeken daar zelf boeken uit. Zo raken ze meteen vertrouwd met hoe de bibliotheek werkt. Daar heb je later, in het hoger en middelbaar onderwijs, plezier van.”

De aanpak van Anne heeft effect. „We kunnen exact zien in onze schoolresultaten wanneer we hiermee begonnen zijn. De meeste leerlingen halen 3F-niveau op begrijpendleestoetsen. Allemaal halen ze 2F, ook de leerlingen die uitstromen naar het beroeps-onderwijs. Bovendien moet je je kunnen uiten en de woorden hebben om je gedachten en gevoelens te kunnen communiceren. En als je heel goed bent in rekenen, maar je begrijpt geen bal

van de opgave, dan word je nooit een groot wiskundige.”

Dan rest de vraag: hoe begin je als leerkracht je strijd tegen de ontleding? Moeilijk hoeft dat niet te zijn. Anne heeft een paar tips. „Verleng het leeskwartier om te beginnen eens naar een leeshalfuur, want een kwartier is echt te kort. Meld je vervolgens aan bij de bieb en leen eens een goed jeugdboek. Ik was bijvoorbeeld erg onder de indruk van *De trein van vier over twaalf* van Conny Palmkvist. Het is toegankelijk, mooi en ook heel interessant voor volwassenen. Verder vond ik *Ze kwamen ons halen* van Martine Letterie erg goed. Net als *De ontdekkingsreiziger* van Katherine Rundell. En dan vertel je vervolgens in de klas over de boeken die je gelezen hebt. Het begint bij je eigen enthousiasme.” —

Lou Quaedackers is in zijn vrije tijd stadsgids

Lou Quaedackers is directeur van basisschool De Maasköpkes en projectleider Anders Organiseren, gericht op het toekomstbestendig maken van het onderwijs in de klas. Een drukke combibaan, maar die weerhoudt hem niet om regelmatig op te treden als stadsgids. „Zo kan ik toch weer een beetje lesgeven.”

„André Rieu? Die beroemde violist? Nooit van gehoord.” Normaal gesproken worden er massaal foto's en selfies gemaakt van het huis waar de wereldberoemde Stehgeiger zijn jeugd doorbracht, maar deze groep Scandinaviërs geeft deze zaterdagmiddag geen krimp. Gids Lou Quaedackers valt even stil. „Dat maak ik inderdaad niet vaak mee. Blijkbaar is André in Scandinavië niet zo populair. Ik maak hen blijer met een verhaal over de brouwerijen en een lekker biertje onderweg. Maakt niet uit, ik zit nooit verlegen om een onderwerp. Over Maastricht is zoveel te vertellen.”

Verhalen vertellen

Lou Quaedackers (60), geboren en getogen in Maastricht, stond vele jaren voor de klas voordat hij doorstroomde naar het management. „Goed voor mijn loopbaan, maar ik miste wel het lesgeven, het delen van informatie, de interactie. Mijn zwager had de oplossing.

Hij zocht voor zijn bedrijf Alde Caerte Stadswandelingen gidsen en vroeg of dat misschien iets voor mij was. Toeristen de stad laten zien en er wat bij vertellen. *Piece of cake*, dacht ik. Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in de historie van Maastricht, ken elk hoekje van de binnenstad. En verhalen vertellen is mijn tweede natuur.”

De praktijk bleek toch weerbarstiger. „Om een goede gids te zijn, moet je heel veel weten. De ene keer leid je ondernemers rond die geïnteresseerd zijn in de industrialisatie, de andere keer ga je met aangeschoten feestgangers op pad. Of met kunstliefhebbers, historici of natuurfanaten. Ze vragen je de oren van de kop. Over gevelstenen, de beelden die je overal tegenkomt, de geschiedenis van carnaval en bekende personen. En ja, ik wil overal een antwoord op kunnen geven. En dat ook nog in vier talen, want de rondleidingen doen we in het Engels, Duits, Nederlands en natuurlijk het Mestreechs, wat de mensen willen.”

Steeds nieuwgieriger

En dus haalde Lou zijn Duits en Engels op en dook hij in de historie van de stad, ging op zoek naar informatie en verzamelde een bescheiden bibliotheek met meer dan tweehonderd boeken, puur over Maastricht. „Het is een

beetje uit de hand gelopen. Ik word steeds nieuwsgieriger, blijf dingen uitzoeken. Ik beleef er veel plezier aan. Als ik met pensioen ga, over een jaar of vijf, ga ik het vaker doen. Maastricht is booming met steeds meer bezoekers, stadswandelingen zijn erg populair. Bij toeristen, maar ook als activiteit tijdens een familieëunie. Studenten nemen hun ouders en vrienden mee, er meren hier kleine cruiseboten aan met passagiers die de stad willen zien. Eigenlijk altijd leuk, omdat mensen geïnteresseerd zijn en plezier hebben. Ik neem hen graag mee.”

”

Blijkbaar is André in Scandinavië niet zo populair.

Begraafplaats Margraten

Dat doet Lou ook op de militaire begraafplaats in Margraten waar hij als bestuurslid van het Old Hickory Fund schoolklassen rondleidt. „Ik vertel dan bij enkele graven het verhaal van de begraven militair, gesneuveld voor onze vrijheid. Altijd belangrijk, en zeker in deze tijd. Meestal wordt het dan even doodstil, oorlog komt dichtbij. Ook hieraan zou ik graag wat meer tijd besteden, maar met een full-time baan heb ik die niet. MosaLira staat voorlopig nog op één.” —

Soepel naar de middelbare

De overgang van basisschool naar voortgezet onderwijs is een van de meest ingrijpende stappen in de leerlijn van een kind. Een soepele overstap naar de nieuwe omgeving is echter lang niet altijd vanzelfsprekend. De zoektocht naar de juiste school kan al lastig zijn, daarnaast hebben kinderen vaak moeite om te wennen. Niet zelden ontstaan daardoor leer- en sociale achterstanden. Level Up, een verbindingsplan waarmee zestien Maastrichtse scholen, onder aanvoering van MosaLira, inzetten op een betere en intensievere samenwerking, moet dat voorkomen.

Verbindingsplan brengt basis- en voortgezet onderwijs dichterbij elkaar

Level Up is niet het eerste initiatief om de samenwerking tussen het primair en voortgezet onderwijs te verbeteren, weet Christiane Lenaerts, conrector van VMBO Maastricht. „Natuurlijk is er overleg tussen de middelbare scholen en het basisonderwijs”, zegt ze. „Er zijn open dagen en meeloopdagen, docenten geven gastlessen. We bereiden ons elk schooljaar zo goed mogelijk voor op de komst van een nieuwe lichting. We anticiperen op leerlingen met een taal- en rekenachterstand, proberen elk kind zich hier thuis te laten voelen. Maar we kunnen niet spreken van een echt structureel programma, veel is afhankelijk van het enthousiasme van bevlogen docenten en mentoren. Met Level Up willen we de overgang meer inbedden in het schoolprogramma.”

Subsidie voor driejarig plan

Dat is ook de insteek van Yvonne Stegen die met een aantal collega's van basis- en voortgezet onderwijs in de stuurgroep het eerste projectplan schreef voor Level Up en er een forse subsidie mee in de wacht sleepte. „Elke school die aan dit project deelneemt kan rekenen op een subsidie waarmee uren betaald kunnen worden en activiteiten gefinancierd. Drie jaar lang.

”

De overgang van groep 8 naar de brugklas is een van de meest kritieke momenten in de ontwikkeling van een kind.

Daarnaast hebben we een projectleider in de persoon van Angelique Sterken kunnen aantrekken die een dag per week beschikbaar is voor het project. Over drie jaar moeten er concrete resultaten liggen en is er sprake van een meer intensieve, structurele samenwerking tussen basisscholen en voortgezet onderwijs. Voor elk kind moet de overgang soepel verlopen, dat is onze ambitie.”

Voorlopig geldt die ambitie voor de leerlingen van elf deelnemende basisscholen die doorstromen naar de vijf in Level Up deelnemende middelbare Maastrichtse scholen. Daarna is het de bedoeling dat ook de andere scholen in Maastricht en het aangrenzende Heuvelland de werkwijze overnemen. „Mits we goede resultaten boeken natuurlijk”, vult Yvonne Stegen aan, inmiddels 25 jaar werkzaam in het basisonderwijs en vanaf dit school-

jaar directeur bij VSO/CSN. „Daar gaan we vanuit. Met zestien scholen hebben we ruim voldoende deelnemers om concrete stappen te zetten en ervaring op te doen. We gaan het stap voor stap opbouwen. Er is nog een hoop werk te verrichten, maar het enthousiasme bij de deelnemende scholen is hartverwarmend. Iedereen wil het beste voor de kinderen.”

Enorme verandering

Een van de deelnemende scholen is de Talententuin van MosaLira, een school met speciaal basisonderwijs. Marieke Claessens is er orthopedagoog en zij kan niet genoeg benadrukken hoe belangrijk de overgang naar de middelbare school is voor een kind. „De overgang van groep 8 naar de brugklas is een van de meest kritieke momenten in de ontwikkelingslijn van een kind”, zegt ze. „Gaaf dat niet goed, dan kan dat leiden tot mindere leerprestaties en sociale achterstand. En dat geldt zeker voor de kinderen die vanuit de Talententuin doorstromen. Vaak jongens en meisjes voor wie weinig vanzelfsprekend is. Kinderen met leerproblemen, of afkomstig uit een ander land met een heftig verleden, uit gezinnen met weinig geld, met laaggeletterde ouders. Juist voor hen is de overgang een enorme verandering. Vaak is het al een uitdaging om überhaupt een plek voor hen te vinden, omdat ze niet voldoen aan bepaalde eisen. Regelmatig moeten we vechten om een kind geplaatst te krijgen. Als er meer contact is tussen de scholen, denk ik dat dat makkelijker wordt. Ook hebben we in deze groep moeite om de ouders erbij te betrekken. Juist dan kan een intensieve samenwerking tussen basisschool en middelbare school de kansen voor deze kinderen verbeteren. Ik ben erg blij dat in Level Up veel aandacht wordt besteed aan de rol van de ouders.”

Praktische activiteiten

Level Up – de naam is overigens bedacht door een leerling die de vergelijking trok met gamen – wordt geleid door een stuurgroep

onder leiding van Angelique Sterken en namens MosaLira Yvonne Stegen met daaraan vastgehaakt een projectgroep met van elke school een afgevaardigde. Tijdens de kick-off in maart zijn de eerste vijf speerpunten benoemd met als grootste gemene deler een intensieve samenwerking tussen de scholen om een warme overdracht voor elk kind te garanderen. Praktische activiteiten zijn leidend. Bijvoorbeeld: de veilige (fiets)route naar school, hoe de kluisjes werken en wat de regels zijn. „Tegenwoordig is meestal al in februari of uiterlijk maart bekend naar welke school een kind gaat”, legt Christiane uit. „De keuze is dan gemaakt, bijvoorbeeld voor ons vmbo. Meestal zijn de kinderen hier geweest tijdens een open dag, al dan niet met hun ouders. Maar wat weten ze dan? Heel weinig. Juist de maanden vóór de zomervakantie zijn dan bij uitstek geschikt om kennis te maken om die overgang straks soepeler te laten verlopen.”

„Elk kind moet een goede start kunnen maken op het volgende level.”

Eerste speerpunt is een nadere kennisgeving van de kinderen en hun ouders met de middelbare scholen, vult Yvonne aan. „Dat kan door virtuele rondleidingen. Daarna kunnen de leerlingen uit groep 8 masterclasses en gastlessen volgen, er komen meeloopdagen en projectweken. De leerlingen ontmoeten brugklassers die ervaringen delen, maken alvast een praatje met hun mentor en wennen al spelenderwijs.”

Structureel tijd vrijmaken

Dat klinkt mooi, maar dat gaat niet vanzelf, erkent Yvonne. „Dat gebeurt alleen als de activiteiten in het leerplan verwerkt zijn en ook de middelbare scholen er structureel tijd voor vrijmaken. Dat wordt geborgd door een aanzienlijke versterking van de contacten tussen de leerkrachten en medewerkers van de scholen. Daarom plannen we minimaal vijf bijeenkomsten met van elke school een medewerker. Ook stimuleren we informele contacten tussen bijvoorbeeld de docenten Engels en wiskunde om ervoor te zorgen dat de overgang inhoudelijk niet te groot is. Verder organiseren we regelmatig gastlessen in de groepen 8.”

De activiteiten worden geïntegreerd in de onderwijsmethoden en vaardigheden. „Vaardigheden die nodig zijn in het voortgezet onderwijs”, zegt Marieke. „Met specifieke aandacht voor Nederlands, wiskunde, woordenschat en rekenen. Wij krijgen regelmatig de feedback dat het niveau

onvoldoende is. Juist in de laatste maanden van groep 8 kunnen we dan nog bijspijkeren en oefenen met vaardigheden zoals planning en huiswerk maken. We gaan lesmateriaal delen en meer afstemmen. Allemaal niet vrijblijvend, de subsidie is een stok achter de deur.”

Meer contact en overleg

Een betere voorbereiding is goed voor het kind, maar heeft ook zijn positieve weerslag op de middelbare school. „Vanzelfsprekend”, zegt Christiane. „Voor onze docenten is het ook veel fijner als de leerlingen zich thuis voelen en meedraaien in het systeem. Dat betekent echter ook dat wij, onze docenten, open moeten staan om die nieuwe lichter leerlingen een optimale start te geven. Niet makkelijk. VO-docenten zijn anders opgeleid dan PO-docenten. Ze zijn meer gericht op kennisoverdracht terwijl de basisscholen meer trainen op samenwerking. Meer contact en overleg zal de kloof verkleinen en dus ook weer de overgang versoepelen.” De kinderen staan centraal in het projectplan van Level Up, maar er is nadrukkelijk ook aandacht voor de rol van ouders. Christiane: „We weten dat informatie over scholen voor ouders vaak moeilijk vindbaar is. Vooral voor ouders die laaggeletterd zijn of de Nederlandse taal onvoldoende beheersen. De informatievoorziening moet beter, bijvoorbeeld in de vorm van filmpjes en informatiepakketten. We willen ze ook graag betrekken bij de open dagen en de extra kennismakingsactiviteiten. De eerste acties zijn al uitgezet: de projectleiders nemen in het kader van *Bring a Friend* ouders mee naar bijeenkomsten.”

Gelijke kansen

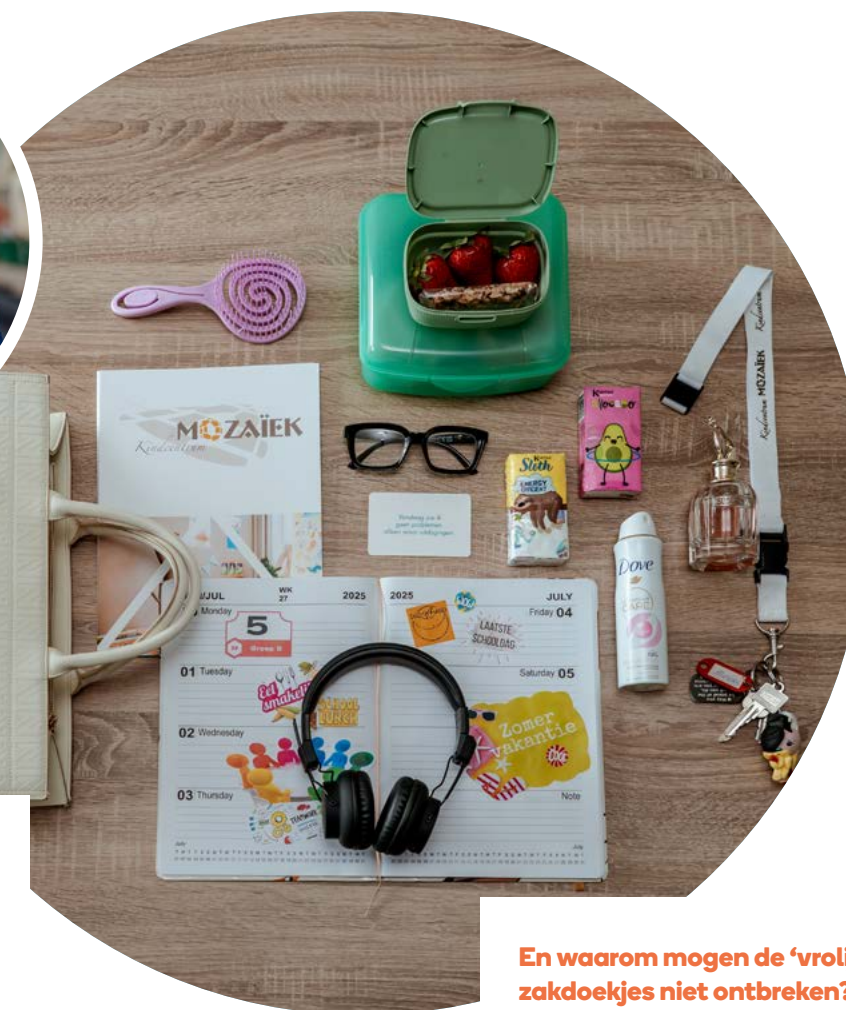
Het gaat erom alle kinderen te bereiken en een doorstart te geven naar het volgende level, besluit Yvonne. „Door een gestructureerde en inclusieve samenwerking tussen de scholen. Gelijke kansen voor ieder kind, dat is onze droom. Met Level Up zetten we daarvoor in Maastricht een mooie stap.” —

Post-its	Beamer werkt niet	Voorstel-rondje	Geen kroketten bij de lunch
Bal over-gooien	Iemand maakt foto's van de slides	Geluid video ontbreekt	Cliché-matige plaatjes in Power-Point
Keynote-speaker probeert eigen boek te verkopen	it-er schiet te hulp	'Out of the box'	'Stip op de horizon'
'Ben ik achterin te verstaan?'	Ouders die met kinderen toch op school staan	Iets met petjes	Microfoon doorgeven tot de muziek stopt

De tas van Mariska Beckers

Onderwijs-
ondersteuner
Kindcentrum
Mozaïek

„Mijn ontbijt, lunchtrommel, koptelefoon, haarborstel, deo en lievelingsgeurtje, vrolijke zakdoekjes, een leesbril (is een must, als je verder leest, weet je waarom) en een goed gevulde agenda.

Ik wandel dagelijks naar mijn werk, met mijn koptelefoon op. Dit wandelmoment geeft me een positief gevoel en voelt als een goed begin van de dag. De haarborstel gebruik ik na het wandelen om mijn haar een beetje bij te stijlen, mocht ik tegenwind hebben.

Zonder mijn leesbril kan ik niet veel lezen, daarom mag deze absoluut niet ontbreken in mijn tas. Dit is overigens niet mijn enige leesbril. Bijna in elke groep waar ik werk, ligt er wel een. Zelfs de leerlingen weten deze te vinden: superhandig! En mijn grote agenda waarin ik alle activiteiten en afspraken noteer gaat ook altijd mee.”

En waarom mogen de 'vrolijke' zakdoekjes niet ontbreken?

„Ik werk als onderwijs-ondersteuner in de groepen 3, 4 en 5. Tijdens deze ondersteuningsmomenten werk ik met veel verschillende groepjes leerlingen. Vooral ‘samen leren’ is een belangrijk onderdeel. Dit gaat samen met veel praatjes, grapjes en soms komt er ook wel eens een traantje voorbij. Dan komen de vrolijke zakdoekjes goed van pas.“ —

Reken op de basis

Het Team Onderwijs is dagelijks bezig met de kwaliteit van onderwijs bij MosaLira. In dit artikel praten ze je bij over hoe het ervoor staat met het rekenonderwijs. En handiger nog: ze geven je een hele lijst aan praktische tips!

Basisvaardigheden staan in het middelpunt, in onderwijsland en dus ook bij MosaLira. Leerlingen geletterd en gecijferd laten doorstromen naar het vervolgonderwijs, dat is de ambitie. Passend bij hun eigen potentieel en altijd uitgaand van hoge verwachtingen van ieder kind. Dit vraagt om deskundige teams van onderwijsprofessionals, die uit zijn op samenwerking. Niet (langer) is de lesmethode de baas maar de leerkracht heeft de touwtjes in handen. Die ontwerpt samen met collega's het lesprogramma vanuit leerdoelen, afgestemd op de kenmerken en de behoeften van de leerlingen.

Wat zeggen de cijfers?

Uit het internationale onderzoek PISA blijkt dat een aanzienlijk deel van de Nederlandse 15-jarigen het minimale niveau niet behaalt bij lezen (24%) en wiskunde (16%). Deze leerlingen kunnen door hun lage taal- en wiskunde/rekenvaardigheid waarschijnlijk minder goed meekomen op

school en in de maatschappij en lopen een groot risico op laaggeletterd- en laaggecijferdheid.

Bij MosaLira is de afgelopen jaren een behoorlijke inhaalslag gemaakt en zien we op dit moment een stabilisatie. Bij rekenen echter zien we dat er blijvend aandacht moet zijn voor het moeilijkere 1S-niveau. Dit betreft de rekendoelen voor leerlingen die veelal uitstromen naar vmbo-t, havo en vwo. Op alle scholen zijn basisvaardigheden onderdeel van de schoolplannen. Daarbij staat op de meeste scholen het rekenonderwijs hoog op de agenda. Het Team Onderwijs, onderdeel van het Servicebureau van MosaLira, ondersteunt en stimuleert scholen bij deze ontwikkeling. Samen met het vakteam Rekenen, een samenwerkende groep van onderwijsexperts bij MosaLira, onder leiding van Sonja Paulssen (kindcentrum Wolder) en Martijn Henstra (basisschool Sint Pieter).

Team Onderwijs MosaLira

Bij Team Onderwijs werken twee onderwijsadviseurs: Rebecca Hofmans (l) en Marika de Bruijn (r). “Wij zijn beiden afkomstig uit het basisonderwijs en hebben ervaring opgedaan in verschillende rollen. We startten beiden onze loopbaan met het ‘echte werk’: het vak van leerkracht.

Bij Team Onderwijs houden wij ons bezig met de kwaliteit van het onderwijs, zowel op school- als bestuursniveau. Dat doen we vanuit verbinding en in afstemming. Er is veel deskundigheid op de scholen van MosaLira en we brengen daarom graag mensen met elkaar in contact.”

1S, wat kun jij doen?

Zorg dat je eigen (vakinhoudelijke) kennis en vaardigheden op het gebied van rekenen op peil en actueel zijn.

Heb hoge verwachtingen van leerlingen en zet leerlingen niet te vroeg in een 1-ster-aanpak. Leerlingen kunnen namelijk in de loop van de (school)jaren veranderen in hun rekenprestaties.

Beschouw het 1S-niveau niet als optie maar als standaard aanbod voor de meeste leerlingen.

Heb gelijke verwachtingen van jongens en meisjes.

Houd je eigen differentiatievaardigheden op peil (en dus ook je klassenmanagement).

Verwar (reken)instructie niet met werkuitleg.

Zet verschillende activerende werkvormen in.

Werk gericht aan het zelfvertrouwen van de leerlingen.

Wat kun je verwachten in schooljaar 2025–2026?

Hoe leren kinderen (rekenen)?

Masterclass over leren (rekenen)

8 oktober 2025

Facultatieve masterclass met Paul Kirschner (emeritus hoogleraar Onderwijspsychologie aan de Open Universiteit) en Marjolein van Straalen (onderwijskundige en academische leerkracht, werkzaam bij het CPS). Locatie: Kindcentrum Belfort, basisschool John F. Kennedy. Voor wie: Deze middag is bedoeld voor alle onderwijsprofessionals van MosaLira. Aanmelden: Scan de QR-code!

Actuele informatie en inzichten over rekenonderwijs

Houd de pagina van het vakteam Rekenen op het MosaLira-net in de gaten!

Mini-conferentie NT2

De kracht van meertaligheid

15 april 2026

Facultatieve mini-conferentie NT2 met o.a. Özcan Akyol ('Eus').

Actuele informatie en inzichten over NT2

Houd de pagina van het vakteam NT2 op het MosaLira-net in de gaten!

Verder verdiepen in (beter) rekenonderwijs?

Doorloopjes

Acht praktische handvatten op school en in de les voor beter rekenonderwijs, artikel geschreven door een team van Nederlandse onderzoekers en leraren

NT2

Rekentalent signaleren voorbij

taalgrenzen

Leer ze rekenen

Praktische inzichten uit onderzoek voor

leraren basisonderwijs

De uitdager van de maand

Activiteiten van excellente

leerlingen leiden tot extra opbrengsten voor de hele groep

Tjipcast

Wat is er in Nederland met ons rekenonderwijs aan de hand?

Gebruik je talent

Bianca Verhaegen schrijft mee met John Tana

De ster van Seth Verhaegen, beter bekend als John Tana, rijst snel. Elk weekend heeft hij minstens één optreden ergens in Nederland of België, en komend najaar staat hij in een ongetwijfeld uitverkocht Paradiso in Amsterdam met zijn Frans-Maastrichtse chansons. Zijn ouders en broer Cas zijn er dan zeker bij. „We gaan heel vaak mee”, zegt moeder Bianca, werkzaam als groepsleerkracht bij De Talententuin.

Ze wil niets van de eer naar zich toetrekken, maar de rol van Bianca in de zangcarrière van John Tana is niet te onderschatten. Ze wast nog elke week zijn artiestenpak en schrijft mee aan de liedjesteksten. „Ach,” zegt ze, „dat is ook een trucje om hem wat vaker te zien. Hij is gaan samenwonen in Wolder met zijn vriendin en heeft het verschrikkelijk druk. Op maandag brengt hij zijn kostuum en kletsen we bij.”

”

Het is belangrijk dat kinderen zichzelf kunnen zijn, zich ontwikkelen. Dat was ook de basis voor de opvoeding van onze zonen.

Gelukkig

Bianca Verhaegen legt haar ziel en zaligheid in haar werk voor de Talententuin, waar ze kinderen met NT2-problematiek in groep 7/8 begeleidt en tekent voor de cultuurlessen. „Het is belangrijk dat kinderen zichzelf kunnen zijn, zich ontwikkelen. Dat was ook de basis voor de opvoeding van onze zonen. Ze moeten doen waar ze gelukkig van worden.” Seth kreeg de muziek met de paplepel binnen.

„Ik speel in de coverband Freeway, in ons gezin speelt muziek dus een grote rol”, vervolgt Bianca. „Seth ging al mee toen hij nog niet kon lopen. Hij vond het prachtig. Zijn hele jeugd heeft hij op zang- en muzikles gezeten. Het was zó duidelijk dat hij iets zou gaan doen in de muziekwereld. Mijn man Frans en ik hebben dat altijd gestimuleerd.”

Corona

Dat het zingen zou worden lag niet direct voor de hand. Seth, vroegere leerling van basisschool Wyck, volgde een opleiding tot cameraman bij het VISTA college in Heerlen en maakte met zijn vriend en huidige manager Ben Peeters videoclipjes. „Tijdens corona is alles in een stroomversnelling gekomen. Ze verveelden zich en namen een clipje op waarin Seth het liedje *Boursin* zong. In 2022 volgde de doorbraak met carnaval. En kijk nu eens. De liedjes raken blijkbaar een snaar bij een groot publiek. Voor ons is het pure nostalgie. Een zus van mij woont in Zuid-Frankrijk en daar heeft Seth de liefde voor Franse chansons opgepikt.”

Succes

Inmiddels rijgt John Tana de hits

”

We hebben die klik met muziek en tijdens de afgelopen tour hebben we ook samen gezongen.

aan elkaar en vrijwel altijd heeft zijn moeder er iets mee te maken. „Hij vraagt altijd wat ik ervan vind en meestal buigen we ons samen over de tekst. We hebben die klik met muziek en tijdens de afgelopen tour hebben we ook samen gezongen. Heel mooi vind ik dat mijn vader nog heeft mogen proeven van het succes. Hij had een sterke band met Seth en was erg ziek toen Seth voor het eerst op de planken stond. We hebben het nog heel vaak over hem.” —

Ik heb wel alles uit mijn carrière gehaald

Boudewijn

Boudewijn Zenden is ongetwijfeld de beste en meest succesvolle voetballer die Maastricht heeft voortgebracht. De razendsnelle vleugelspits speelde bij PSV, in de *Premier League* bij onder andere Liverpool, Marseille en natuurlijk het grote Barcelona onder Louis van Gaal. Hij speelde 54 keer in het nationale elftal en scoorde in zijn carrière 61 keer. Nu zijn twee zoontjes ook op het veld staan, wil Boudewijn vooral waken voor al te grote verwachtingen. „Het lijntje tussen pushen en stimuleren is flinterdun.”

„Meneer Zenden, mag ik even storen? Ik wil alleen zeggen dat ik en mijn vrienden enorm genoten hebben van uw voetbalkunsten. We zijn destijds zelfs naar Barcelona gereisd om u en natuurlijk die andere toppers te zien spelen. Bedankt!” De Volendammer, in Maastricht voor een korte vakantie met zijn vrouw, kan het niet laten als hij de oud-voetballer spot op het terras van café Bonne Femme aan de Maaskade. Even zijn voormalige idool de hand schudden.

Voetstuk

Ook al is het alweer veertien jaar geleden dat Boudewijn de voetbalschoenen opborg, bij veel supporters staat hij nog op een voetstuk. „Nee, dat stoort me helemaal niet. Ik word nog regelmatig herkend. Dat heeft er waarschijnlijk ook mee te maken dat ik vaak op tv te zien ben als voetbalanalist, onder andere bij Ziggo. Leuk werk, wedstrijden uit de *Champions League* analyseren. Voetbal is en blijft zo een belangrijk deel van mijn leven. Ik zou niet anders willen. Het heeft me veel gebracht, ik heb een mooie carrière gehad.”

Een carrière met negen bekens waarin eigenlijk alleen die met de ‘grote oren’ ontbreekt. „Tja, met Liverpool verloren we in 2007 de *Champions League*-finale van AC Milan. Dat is nog steeds een teleurstelling. Net zoals het pijn deed dat Marco van Basten me niet selecteerde voor het Nederlands elftal. Met Oranje had ik graag een prijs gewonnen, voor je land spelen is bijzonder. Maar goed, in de sport liggen winnen en verliezen dicht bij elkaar. Ik ben eens een halfjaar uit beeld geweest na een gescheurde kruisband. Daartegenover staat de euforie van de kampioenschappen met PSV en Barcelona. De fantastische jaren met Middlesbrough en Sunderland. Kleinere clubs maar met zo’n geweldige supporters. Hoe het voetbal daar beleefd wordt, wat het voor de mensen betekent. Ik heb heel veel van de wereld gezien, ben een bevoorrecht mens dat ik dat allemaal heb meegemaakt, dat ik het talent had om te voetballen. Mijn glas is méér dan halfvol. Ik denk wel dat ik er alles uitgehaald heb.”

”

Ik heb heel veel van de wereld gezien, ben een bevoorrecht mens dat ik dat allemaal heb meegemaakt.

Montessori

Boudewijn Zenden, geboren in 1976 in een gezin met nog een broer en een zus, heeft goede herinneringen aan zijn tijd op de Montessori Basisschool aan de Capucijnengang in Maastricht. „Een leuke school met gemengde leeftijdsklassen. Ik herinner me de zwemlessen nog heel goed. Destijds was het schoolzwemmen nog verplicht, een goede zaak wat mij betreft. Een kind moet kunnen zwemmen en wel zo vroeg mogelijk. Wij hadden eens per week les in het zwembad onder de sportschool aan de Bernardusstraat. Die van mijn vader ja, Pierre Zenden. Nog altijd samen met mijn moeder werkzaam in het bedrijf dat inmiddels uitgebreid is met een hotel. Ze zijn inmiddels in de tachtig ja, *still going strong*. Nog iets om dankbaar voor te zijn. En verder? De vrijdag voor carnaval was altijd een feest, de sportdagen, de fietstochtjes, de vriendjes. Een fijne school met veel aandacht voor creativiteit.”

Kanonnen

Boudewijn Zenden groeide op in een huis zonder tuin, maar met een stadspark voor de deur. „We waren altijd buiten, heerlijk. Dat zou ik de jeugd van nu ook gunnen: meer buiten zijn. Ik kan me vergissen, maar dat voetballen op pleinen en veldjes zie ik niet zo veel meer. Tussen de kanonnen heb ik ontelbare uren gevoetbald, daar is ongetwijfeld de basis gelegd voor mijn voetballoopbaan. Ik heb er al heel jong leren mikken en passeren. In die tijd mocht je pas met zes jaar op voetbal. Mijn vader heeft wel vijf clubs in Maastricht gevraagd of ze geen uitzondering konden maken. Uiteindelijk mocht ik op mijn vijfde bij Leonidas in Wolder beginnen. Leuke club, ik ben er vier jaar gebleven.”

Wie denkt dat alles draaide om voetbal bij de jonge Boudewijn heeft het mis. „Het is altijd voetbal én judo geweest, een tweede sportliefde. Logisch, als ik thuis de trap afkwam liep ik zo de *tatami* op.

Ik was vier jaar toen ik met judoën begon. Een supersport waar je heel veel van leert. Val breken, balans houden, incasseren en ook respect voor je tegenstander. Je hebt er kracht voor nodig en conditie. Ideaal voor kinderen als je er goed over nadenkt. In mijn latere voetbalcarrière heb ik daar heel veel profijt van gehad. Ik sta nu niet meer op de mat, maar treed wel op als examinerator.”

”

De vrijdag voor carnaval was altijd een feest, de sportdagen, de fietstochtjes, de vriendjes.

Wiel Coerver

Uiteindelijk won de teamsport voetbal het van het meer individualistische judo, ondanks de zwarte band en meerdere Limburgse titels op de *tatami*. Boudewijn speelde zich al snel in de kijker met zijn snelheid op de vleugel en technische vaardigheden. De legendarische Wiel Coerver strikte hem zelfs voor zijn instructievideo's waarin passeertechnieken in de praktijk worden uitgelegd. „Ha, we zijn voor de opnames zelfs in Dubai geweest, want daar zat de grote sponsor van Coerver. Ik denk wel dat ik zo in beeld ben gekomen bij andere clubs. Eerst kwam de amateurafdeling van MVV, daarna MVV zelf. Uiteindelijk heb ik op mijn dertiende gekozen voor PSV, waar ik de complete jeugdopleiding doorlopen heb.”

Vier seizoenen speelde Boudewijn Zenden in het eerste van PSV, daarna volgden succesvolle jaren in Spanje, Engeland, Frankrijk en weer Engeland. In 2011 nam hij afscheid als speler van het profvoetbal om daarna aan de slag te gaan als (assistent)trainer en voetbalanalist. Afgelopen jaar fungeerde hij op verzoek van Bert van Marwijk één dag per week als assistent-trainer van MVV.

Jeugdtrainer

Daarnaast is hij jeugdtrainer bij SC Jekerdal waar zoon Boan (dertien) speelt, volgt hij de verrichtingen van zoon Rivas (tien) bij de jeugd van MVV op de voet, houdt hij een

”

Ik heb in ieder geval geleerd dat als je iets doet je je best moet doen.

oog op zijn investeringen, evenals het familiebedrijf waar zijn broer Martijn hotelmanager is en is hij dus voetbalanalist. „Een druk leven ja, maar dicht bij mijn gezin. Ik wil er momenteel voor ze kunnen zijn. Wellicht komt er later wat meer ruimte voor het trainerschap. Ik moet nog één diploma halen om hoofdtrainer te mogen zijn bij de profs. Assistent bij mijn schoonbroer Johnny Heitinga bij Ajax? Haha, wie weet. Zie ik mijn zus Charlotte Sophie ook wat vaker.” Over diploma's gesproken: was er nog ruimte om te studeren na de basisschool? Boudewijn glimlacht. „Jawel. Op mijn zeventiende had ik mijn havodiploma op zak. Dankzij het Sint-Maartenscollege waar ik de ruimte kreeg om vol te gaan voor het voetbal, mits ik ook aandacht aan mijn studie besteedde. Ook aan die periode heb ik heel veel goede herinneringen. Verder is er van studeren weinig terechtgekomen, behalve enkele cursussen. Ik zat al heel jong in een volwassen wereld. Ik heb niet het gevoel dat ik iets heb gemist.”

Stimuleren

Dertig jaar in het professionele voetbal, over leerschool gesproken. „Ik heb in ieder geval geleerd dat als je iets doet je je best moet doen. Verder vind ik dat je kinderen vooral moet stimuleren en niet pushen. Ik weet het, de scheidslijn is dun. Zég het als ze iets goed doen, elk mens heeft dat nodig en zeker kinderen. Onze jongens hoeven geen voetballer te worden, natuurlijk niet. Als ze maar iets doen wat ze leuk vinden. Op dit moment is dat voetbal en... jawel, judo. Ik kan niet ontkennen dat ik ze daarin stimuleer.” —

De tas van Nadine Denessen

Coördinator
Gezondheid
& Sport
MosaLira

Wat zit er altijd in jouw tas?

„In mijn rugzak zitten standaard mijn laptop, een aantekeningenboekje en een gezonde, goedgevulde broodtrommel. Ook de fietssleutel van mijn (niet-elektrische) fiets is altijd van de partij, want ik blijf graag in beweging. Regelmatig neem ik ook mijn gym schoenen mee, voor een bezoek aan de gymzaal waar onze eigen vakleerkrachten of die van Maastricht Sport lesgeven.”

Sportief! Wat is jouw motivatie om lekker te (blijven) bewegen/sporten, wat maakt het leuk voor jou?

„Ik voel me altijd beter als ik in beweging ben. Dan dienen oplossingen zich vaak vanzelf aan. Daarom bouw ik elke dag beweging in, door bijvoorbeeld al vroeg in de ochtend te gaan rennen, mijn route naar huis eens anders te fietsen of in het weekend een mooie lange wandeling te maken. En af en toe doe ik even helemaal niets, ook dat doet goed. Die balans werkt voor mij.” —

”
Ik doe altijd wat ik
nog niet kan om zo
te leren hoe ik het
moet doen.

Vincent van Gogh

André Limburg vindt rust in zijn eigen atelier

Een lederen, zogenoemd bobberzadel voor zijn motorfiets was André Limburg te duur. Dus besloot hij er zelf een te maken. Het was de start van een hobby die een beetje uit de hand begint te lopen. Achter zijn woonhuis heeft André zijn eigen atelier gebouwd waar de ict-adviseur en straks weer groepsleerkracht zowat elk vrij uurtje in het weekend besteedt aan het ontwerpen en handmatig maken van tassen, riemen, schoenen en andere lederen producten.

Trots zwaait André de deur open van zijn atelier in Borgharen. Een jaar of vijf geleden gebouwd en nu volgestouwd met naaimachines, printers, werkbanken, rollen leer en een wand vol speciale gereedschappen. „Je mag het ook mijn mancave noemen”, lacht André als hij plaatsneemt op zijn werkkrukje. „Hier kan de hardrockmuziek op tien, staat een lekker drankje in de koelkast en kan ik me helemaal uitleven. Soms iets te veel, volgens mijn vrouw, maar ik kan me weinig mooiers bedenken dan werken met leer. Of het moet motorrijden zijn in Noorwegen. Oók prachtig.”

Voor de klas

André werkt al dik veertig jaar in het onderwijs. Eerst als groepsleerkracht, sinds 2002 als ict-adviseur en straks weer als groepsleerkracht bij CSN-SO aan de Rijksweg. „De laatste vier jaar, tot aan mijn pensioen, wil ik weer voor de groep staan. Daarvoor ben ik tenslotte ooit in het onderwijs gestapt. Ik heb voor de zomervakantie ‘stage’ gelopen in groep 3 van het SO en nu stap ik weer in. Ik verheug me er enorm op.”

Het pensioen komt dus dichterbij, maar daar ziet de joviale Maas-trichtenaar niet tegenop.

autodidact, alles is te vinden op het internet en via YouTube. Wel ben ik later workshops en masterclasses gaan volgen bij echte *artisans*. Hier heb ik geleerd hoe je letters en versieringen maakt in leer, hoe je het verft, er reliëfs in maakt. Ik werk voornamelijk met tuigleer, dat is zo’n machtig mooi materiaal. Mijn enige valkuil is mijn perfectionisme, ik wil altijd iets unieks maken. De reacties van mijn opdrachtgevers zijn me alles waard. Hun glimlach en verbazing als ze het werkstuk komen halen, daar doe ik het voor.” —

„Nee hoor, met 44Leatherworks heb ik genoeg omhanden. Ge-regeld komt er wel een vraag voor een speciaal cadeau. Echt iets moois van leer. Een originele broekriem of laptoptas, een boekomslag, de zitting van een barkruk, een borstrok. Alles kan, mits ik de tijd krijg én vrijheid van ontwerpen. Als ik met pensioen ga, dan ga ik cursussen en workshops geven, meubels bekleden, mijn passie delen.”

Autodidact

In 2017 maakte André zijn motorzadel. Zonder opleiding. „Ik ben

”
Als ik met pensioen ga, dan ga ik cursussen en workshops geven, meubels bekleden, mijn passie delen.

Wat is er heerlijker dan (voor)lezen? En dan ook nog eens boeken die niet alleen voor je leerlingen leuk zijn om in te duiken. De specialisten van Boekhandel Dominicanen leefden zich uit in de boekenkast en maakten een lijst met tips voor jong én oud.

Met je neus in de boeken

Prentenboeken

Rachel Bright Lars de dwarse dromedaris

Een vrolijk boek van het succesvolle duo Rachel Bright en Jim Field. Lars is chagrijnig wakker geworden en niets lijkt hem op te vrolijken... of toch wel? Met humor en rijm snijdt het boek het thema driftbuien aan en laat het kinderen op een luchtige manier zien hoe je uit een negatieve bui kunt komen.

Inger Bosch Feest

Van Halloween tot Eid al Fitr, van Holi Phagwa tot Songkran: overall ter wereld vieren we feest. Elk feest is anders maar eten, muziek, dansen en samenzijn horen er altijd bij! Eli de reiger reist langs bruisende feesten en neemt van elke plek een bijzonder souvenir mee.

Jonny Lambert Terwijl de wereld voorbijraast

Op een dag ziet Billie een prachtige vlinder. Hij weet zeker dat iedereen die wil zien! Maar alle mensen zijn druk en niemand merkt het blauwe gefladder op... Een schitterend verhaal dat ons aanmoedigt om soms even stil te staan en te genieten van al het moois om ons heen.

Informatie

Jan-Paul Schutten Complot

Overall ter wereld bloeien samenzwerings-theorieën. Is de aarde rond of toch plat? Bestaat er een kwaadaardige elite die ons bestuurt? En die maanlanding – is die wel echt gebeurd? Jan Paul Schutten zet (tegen)bewijzen op een rijtje. Ook laat hij zien hoe theorieën werken en wat de rol van de wetenschap is.

Sara de Monchy Sara's Mysteries

Sara zoekt waargebeurde vragen uit, samen met de kinderen die ze aan haar stelden. Zoals bijvoorbeeld: waarom doen de burens zo geheimzinnig? Hoe vind je uit of je voorouders in slavernij hebben geleefd? Waarom reageert die liefste vakantieviend niet meer? Stapje voor stapje komt de waarheid dichterbij.

Philip Bunting Democratie!

Dit heldere kinderboek legt de geschiedenis en de waarde van democratie op een positieve en grappige manier uit. Het staat boordevol tips over hoe je je stem kunt laten horen en hoe je veranderingen kunt realiseren in je eigen omgeving.

Leesboeken 7–9

Peter Carnavas Leo en Ralf

Een ontroerend, poëtisch en hoopvol verhaal over een jongen die zijn denkbeeldige vriend moet loslaten om echte verbinding te durven maken. Een moderne klassieker boordevol warmte, die geruststelt, inspireert en uitnodigt om je eigen verbeelding te omarmen.

Greg James De Griezels van hiernaast

Een fantastisch nieuw verhaal met de Griezels van Roald Dahl in de hoofdrol. Meneer en mevrouw Griezel zijn de GEMEENSTE mensen die er bestaan. Maar dan komen meneer en mevrouw Geluk met hun tienjarige tweeling naast hen wonen. En samen leven zij nog lang en gelukkig. HA! ECHT NIET! Niet in dit verhaal...

Vivian den Hollander Spekkie en Sproet: Verdachte gasten

In het hotel waar Sproets opa logeert, is een dief actief. Er verdwijnt niet alleen tafelzilver, ook opa's gouden zakhorloge is weg. Wie is deze hoteldief?

Leesboeken 10–12

Pieter Koolwijk Een rugzak vol

Obi moet voor het eerst alleen met de oude, lelijke rugzak van zijn vader de trein naar zijn moeder nemen. Onderweg raakt hij zijn treinkaartje kwijt en hoort hij ineens stemmetjes uit de tas. Wat volgt is een magisch-realistisch avontuur vol kleine wezentjes, waarin Obi leert omgaan met emoties, een moeilijke thuissituatie (gescheiden ouders) en eenzaamheid.

Marcel Groenewegen Wolfmeester

Een interactief gameboek waarin jij de held bent (Schaduwkraai). Het dorp Aviros wordt geteisterd door verdwenen vee en vreemde, agressieve wolven. Jij onderzoekt het mysterie rondom de Wolfmeester en ontmoet uiteindelijk een reusachtige witte wolf. Avontuurlijk en spannend, met puzzels en keuzes.

Mariska Overman Duizend stukjes overal

Mijs (12) zit op de middelbare school. Sinds haar broer Joes vorig jaar overleed is niets meer hetzelfde. Ze is vaak boos en haar ouders sturen haar naar een therapeut. Die komt met het idee van een rouwrobot, een AI-versie van Joes. Ook raakt ze bevriend met Bowie, de beste vriend van Joes. Zijn geheim brengt hen dichterbij elkaar.

Ga

met
plezier
naar
school

Donna

Een schoolvak mens-zijn, dat zou ik mooi vinden

Donna Ubags leidt een boeiend en vooral actief leven. Ze organiseert en begeleidt wereldwijd theatertours van toonaangevende spirituele schrijvers en filosofen, is een veelgevraagd model voor verschillende modehuizen, treedt op als presentator en ceremonieleider en toert door Europa met haar camperbus, al werkend en zoekend naar de mooiste surfplekken. „Ik wil zo veel mogelijk het leven de weg laten wijzen en leren onderweg.”

Het leven lacht Donna Ubags toe. Gezegd met een mooi lijf, sympathiek uiterlijk en gezond verstand. Opgegroeid in een hecht gezin met alle liefde en steun, vrij om haar eigen keuzes te maken en kansen te pakken. Wat ze aanraakt, verandert in goud. Ze ziet de mooiste plekken van de wereld en verdient als vrije freelancer een gezond inkomen.

Een keuze

Ze was dit jaar al in Australië en Nieuw-Zeeland, deze zomer zet ze haar ontdekkingsstocht in Zuid-Europa voort en in het najaar wachten weer tours en zeilavonturen in Noord- en Zuid-Amerika. Jaloersmakend toch? Zelf zal ze niet ontkennen dat ze een fantastisch leven leidt. „Natuurlijk”, zegt ze als ze voor een paar weken is neergestreken in Nederland, onder meer om haar oud-studiegenoten in Tilburg en haar ouders in Eijsden op te zoeken. „Maar het is ook een keuze. Als klein meisje al wilde ik alles uitproberen. Ik heb werkelijk overal op gezeten: paardrijden, voetballen, dansen, scouting, ik weet het niet eens meer. Al op mijn veertiende was ik model, maakte ik verre reizen. Ik werd yogacoach omdat me dat leuk leek, ik ben producer voor misschien wel de beste spirituele schrijvers ter

wereld zoals Eckhart Tolle, Elizabeth Gilbert, Deepak Chopra en Ryan Holiday. Ik werk als contentcreator op Instagram. En als ik de kans krijg word ik ook nog eens dj of surffotograaf. Er komt ongetwijfeld nog het een en ander voorbij. Ik dacht dat ik ooit als ik volwassen werd één beroep zou moeten kiezen, maar tot nog toe bevalt het combineren van verschillende projecten me heel goed. Ik leer zoveel van de verschillende dimensies die deze beroepen van mij als mens vragen en de industrieën waarin ik me begeef. Ik wil zelfstandig zijn zonder baas en leren hoe het leven in elkaar zit, hoe je dat kunt leren en lezen.”

”

Ik dacht dat ik ooit als ik volwassen werd één beroep zou moeten kiezen, maar tot nog toe bevalt het combineren van verschillende projecten me heel goed.

Zondagskind

Is ze dan met de helm geboren, voor het geluk, zoals de uitdrukking zegt? „Misschien,” zegt Donna (Maastricht 1998), „mijn oma noemde me een zondagskind. Toch zat niet alles mee. Op de basisschool in Eijsden werd ik nogal geplaagd, gepest misschien wel. Een groepje waar ik graag bij hoorde, sloot me vaak buiten. Heel verdrietig. Niet dat de Tangram geen fijne school was, integendeel. Het was een vrije school met veel ruimte voor creativiteit. Met schoolkampen, tal van activiteiten en veel individuele aandacht. Pesten verhelpen vanuit het schoolbestuur is zo ontzettend complex, dat soort dynamieken speelt zich niet vaak af voor de ogen van leerkrachten. Ik hoorde er niet echt bij al was ik ook niet eenzaam, waarschijnlijk door al die lidmaatschappen van clubjes en verenigingen. Daar had ik gelukkig fijne vriendjes. Misschien waren mijn klasgenootjes wel jaloers; ik mocht eigenlijk alles. Ondanks het geplaag ging het me voor de wind.”

Warm bad

Hoe dan ook, Donna was blij toen ze naar de middelbare school kon, het Bernard Lievegoed College in Maastricht. „Onderwijs volgens de principes van Rudolf Steiner. Een warm bad, want ontdekken was op die school zowat het belangrijkste. We gingen overal heen, op stages bij bedrijven. Ook kreeg ik alle ruimte toen de kans zich voordeed om modellenwerk te doen. Op de een of andere manier werd ik gescout en mocht shows lopen. Ik vond het fantastisch. Logisch, welke tiener wil nu niet mooi gevonden worden? Het was voor mij een bevestiging, goed genoeg zijn om erbij te horen. Ik had er heel veel lol in. En het betaalde beter dan vakken vullen bij de Appie. Ik kon vrij krijgen als het nodig was, maar de school eiste wel dat ik voldoende bleef halen. Dat was geen probleem. Ik was altijd al een fanatieke leerling en had op het vwo alleen maar achten en hoger.”

”
Ondanks
het geplaag
ging het
me voor de
wind.

In het vijfde jaar deed Donna toch een stapje terug naar de Havo. „Het was allemaal erg veel. De buitenwereld zag alleen de buitenkant, de reizen en de mooie plaatjes. Maar als model leefde ik super gedisciplineerd. Niet roken, geen alcohol of drugs, gezonde voeding, elke dag trainen. Ik mocht niet aankomen. Ja, de modewereld stelt bepaalde eisen. Nu trek ik me daar niet veel meer van aan. Ik kies zelf voor wie ik poseer en werk inmiddels als commercieel model in een maat M in plaats van XS. Overigens is modelling niet zo oppervlakkig als mensen wel eens denken. Je treft er alle rangen, standen en milieus aan, hoogopgeleid vaak en wel degelijk met beide benen in het leven. Terugkomend op school: ik zat tot midden in de nacht te studeren, ik had nergens meer tijd voor. Met de Havo-stof kreeg ik wat meer lucht. Op mijn zeventiende had ik mijn diploma.”

Freelancer

Tja, en wat nu? Na een tussenjaar met een wereldreis door Azië en Zuid-Amerika diende die vraag zich onvermijdelijk aan. „Ik had geen idee. Tegen de studieadviseur zei ik dat ik freelancer wilde worden, zonder baas. Ze raadde me journalistiek aan en die raad heb ik opgevolgd. Niet om journalist te worden, maar in welk beroep kun je beter je nieuwsgierigheid bevredigen? Je stapt op iedereen af, je leert luisteren en communiceren, presenteren, omgaan met media en mensen. Voor mij was het de perfecte opleiding waarin ik heel veel geleerd heb. Ik heb er nog elke dag plezier van.”

”
Ik kies zelf voor
wie ik poseer en
werk inmiddels
als commercieel
model in een
maat M in plaats
van XS.

Het afstuderen maakte Donna ook duidelijk dat het tijd werd om de koers te verleggen. „Na tien jaar modellenwerk wilde ik wat anders. Ik zeg niet dat fotoshoots makkelijk zijn, maar uiteindelijk is het vooral lief lachen naar de camera. Mooi om daar je boterham mee te verdienen en voor mij de basis om verder te kijken. Nu ben ik nog ongeveer veertig procent van mijn tijd actief in de modewereld. Daarnaast ben ik dus producer voor de theatertours van die schrijvers wereldwijd. Prachtig werk, want ik zit daarmee ook aan de bron van veel wijsheid. Ik leer ontzettend veel.”

Afschakelen

Ze leert bijvoorbeeld keuzes te maken en af te schakelen. „Het gaat vrijwel altijd om projecten van een aantal weken. Heel intensief waarna ik vrij ben om met mijn campertje de wereld te ontdekken en een beetje te werken als *digital nomad*. Soms offline, terug naar mijn jeugd toen de mobiele telefoon en de socials nog niet bestonden. Ik ben zo blij dat ik dat nog meegemaakt heb; spelen op straat, gewoon thuis bij mijn ouders in mijn eigen bubbel. Veilig. Natuurlijk maak ik me zorgen over de wereld. Waar gaan we heen, wat zijn we aan het doen? Daarom is het goed om soms even de kop in het zand te steken. Even nadenken hoe jij zelf wilt leven, hoe je omgaat met verdriet, pijn, vriendschap, liefde en emoties. Keuzes maak je zelf. Misschien zou dat op de scholen meer aandacht moeten krijgen. Een speciaal vak ‘mens-zijn.’” —

Een vraag aan

„Sandro, wat is de meest inspirerende beweging die jij gezien hebt in het onderwijs en welk effect heeft dit op jou gehad?” Zonder lang na te denken begint hij vol enthousiasme te vertellen:

Sandro Meertens

„Regelmatig wordt me gevraagd wat ik het meest inspirerend vind in het onderwijs. Mijn antwoord is zelden spectaculair. Geen hippe methodes of indrukwekkende innovaties. Wat mij echt raakt, zijn de kleine, ‘gewone’ momenten die stil en onopvallend lijken, maar vol betekenis zitten. Zoals een kind dat struikelt, even twijfelend mijn kant op kijkt en dan zelf weer opstaat. Of een kleuter die vraagt: „Wat is opruimen eigenlijk?” Het leert me telkens weer: niets is vanzelfsprekend. Alles mag ontdekt worden. In de kleuterklas gebeurt leren overal. Niet alleen aan tafels, maar juist in spel, in gesprekken, in keuzes. Een jongen die de tekenhoek kiest en zegt: „Ik teken geen bloem, maar een boze bloem.” Dat mág. Soms lossen kinderen zelf een conflict op, zonder dat ik iets hoeft te zeggen. Even later hoor ik

verhalen over pinguïns die naar school gaan of over hoe het voelt om op een wolk te slapen. In die onverwachte momenten laten ze zien wie ze echt zijn. Het helpt mij om hen echt te leren kennen. We beginnen en eindigen samen in de kring. Daar ontstaat veiligheid. We delen plannen, verdriet, verhalen, blijdschap. Vanuit die basis durven kinderen meer, vragen ze meer, delen ze meer.

Ons onderwijs is thematisch, maar de kinderen geven richting. In een lentethema tellen we bloemen, ontdekken we woorden, praten we over groeien. Maar het is hun nieuwsgierigheid die ons stuurt. Als leerkracht beweeg ik mee. Soms stuur ik, soms wacht ik af. Soms leg ik uit, soms laat ik stilte zijn werk doen. In die balans zit het echte leren.

Wat mij het meest inspireert in het onderwijs? Het zijn die momenten die niemand vooraf plant. Het is het leren dat ontstaat omdat kinderen ruimte krijgen. Omdat er gekeken wordt, geluisterd wordt, vertrouwd wordt. Die voortdurende beweging tussen spelen, kiezen, voelen en groeien is de mooiste beweging die ik ken in het onderwijs.”

De tas van Chantal Hünen

Collega van Bestuur MosaLira

Wat zit er altijd in jouw tas?

„Mijn laptop heb ik altijd bij me. Echter ook pennen. Blijft toch het makkelijkste om snel wat te noteren. Ons koersplan, de ‘acht van werkgeluk’ en de kaart die we gekregen hebben tijdens het leiderschapstraject met de directeuren zitten er ook in. Allemaal onderwerpen die MosaLira weer spiegelen en waar we als organisatie trots op mogen zijn. Tja, het blijft ook wel een vrouwen tas. Dus zakdoekjes, oogpotlood, parfum en deodorant kunnen natuurlijk niet ontbreken.”

Ah de ‘acht van werkgeluk’. Welke van de acht vind jij het meest belangrijk in jouw werk en waarom?

„Verbinding is voor mij de belangrijkste factor, omdat het zorgt voor een wisselwerking tussen de organisatie en mezelf. Een sterke band met collega's maakt het werk leuker. Het versterkt niet alleen de samenwerking, maar ook het gevoel van vertrouwen en veiligheid. Als je je gezien, gehoord en ondersteund voelt, ontstaat er een omgeving waarin je je verder kunt ontwikkelen. Ook de verbinding met de organisatie (bijdragen aan een groter geheel), geeft je dan meer voldoening.” —

Een gezonde broodtrommel? Zo moeilijk is dat niet

Janneke

Simon

Het leraarschap is topsport. Een gezonde lunch kan je helpen om een drukke dag goed door te komen. Met Janneke Philippi en Simon Eurlings bespreken we hoe je als leerkracht een gezonde lunch voor jezelf kan klaarmaken. Spoiler: het is makkelijker dan je denkt.

Lekker is het belangrijkste

Laten we maar meteen met de deur in huis vallen. Je moet vooral zorgen dat die gezonde lunch ook smaakvol is. Janneke: „Lekker is het belangrijkste. Als je je een eetstijl probeert aan te wennen die niet bij je past, dan ga je dat niet lang volhouden.” Bovendien, vertelt ze, hoeft je je eetpatroon ook niet meteen drastisch om te gooien. Het is meer een kwestie van variëren. „Ben je echt een brood-met-kaaseter, dan doe eens wat groente op die boterham.”

Niet moeilijk

Simon vult aan: „Het hoeft vooral niet moeilijk te zijn. Heb je een beetje aubergine, paprika en courgette over? Gril ze en doe ze op brood met een beetje hummus, dat is heerlijk. Het is een kleine moeite en het is heel voedzaam.”

Uitgebreid koken

De meeste leerkrachten hebben 's ochtends niet de tijd om uitgebreid te koken. Daarom adviseert Janneke: maak je lunch 's avonds klaar, als je toch al bezig bent met het diner. „Maak tijdens het koken wat extra's klaar. Snij niet één

paprika, maar meteen twee. Houd wat groente apart en doe die 's ochtends op je boterham. Of snijd wat extra groente, meng het met yoghurt en mayonaise, beetje kerrie en zet het in je koelkast. Zo heb je een heerlijke groentespread.”

Simon: „Het is ook prima om twee dagen achter elkaar hetzelfde te eten. Het zit in onze hoofden dat we iedere dag iets anders moeten eten. Maar waarom zou je niet een heerlijke avondmaaltijd de dag erna nog als lunch mee naar school nemen?”

Energieboost

Lesgeven is topsport, weten leerkrachten. Een voedzame lunch kan helpen om ook in het tweede gedeelte van de dag te presteren op hoog niveau. Maar wat kun je in je broodtrommel doen voor een gezonde energieboost rond het middaguur? Janneke: „Eiwitten zijn heel belangrijk. Kook een eitje en combineer dat met een beetje gebakken kip. Daar kun je wel een aantal uren op vooruit. Of kook wat extra pasta de dag van tevoren en doe daar wat extra groente bij. Dan heb je een lekkere salade om mee naar school te nemen.”

”

Lekker is het belangrijkste. Als je je een eetstijl probeert aan te wennen die niet bij je past, dan ga je dat niet lang volhouden.

Verheugen

„Het is belangrijk om voldoende energie mee te nemen voor een dag”, vertelt Simon. „Als we honger hebben, gaan we ’s middags vaak voor de snelle snack. We eten dan een reep voor een suikerboost, terwijl drie keer per dag goed eten veel beter is voor je lichaam.” „Bovendien,” meent Janneke, „je kunt je de hele ochtend verheugen op de heerlijke lunch die je hebt meegenomen.”

Traybake en muffins

Janneke heeft nog een paar goede tips voor makkelijke lunchgerechten. „Maak een traybake. Rooster groente zo’n twintig minuten, een beetje afhankelijk van welke groente je kiest. In de oven verliezen de groenten hun vocht en worden ze intens lekker. Je kunt die groente de hele week als basis voor je gezonde lunch gebruiken. Of hou je van bakken? Maak eens hartige muffins met yoghurt en doe daar wat groente in. Je kunt de muffins invriezen en ’s ochtends uit de vriezer halen. Tegen de lunch zijn ze ontdooid.”

”
Neem voldoende energie mee voor een dag.

Over Janneke

Janneke is kookboekenauteur, foodstyliste en receptontwikkelaar voor supermarkten en A-merken. Haar boeken (waaronder bestsellers als ‘De Bakplaatbijbel’ en ‘Vega’) liggen in boekhandels en kookwinkels in binnen- en buitenland.

Over Simon

Simon is ‘De moestuinman’. Op zijn Instagram-pagina geeft hij tips voor het kweken van je eigen groente en fruit. Ook gaat hij langs scholen om kinderen te leren dat gezond en lekker hand in hand gaan.

Gezonde groentespread

Snel, eenvoudig en met lekker veel groenten. Heerlijk op een sandwich, als dip bij flatbread of als saladedressing bij een restje pasta of rijst.

Bereiding

Lekkere bite

Kook de sperziebonen of broccoli-roosjes als die nog niet gekookt zijn. Maak de bleekselderij, paprika, wortel (of rettich) schoon. Snij alle groenten (behalve de erwten) en hak de bieslook fijn. Stop dit allemaal in de hakmolen samen met de kerrie en bieslook. Maak het mengsel niet te glad, maar zorg voor een lekkere bite. Hak dus tot je een grove structuur hebt.

Maak er een potje van

Schep vervolgens de erwten en de mayonaise of kwark door de spread en breng op smaak met peper en zout. Schep de groentespread in de pot en bewaar gekoeld.

Avondroutine

Tip: Maak de spread ’s avonds, dan ben je ’s ochtends snel klaar en kan de spread goed op smaak komen.

Eindeloos variëren

Uiteraard kun je de spread precies zo maken zoals jij hem lekker vindt. Varieer naar eigen smaak met gekookte of gegrilde groenten en rauwkost, of neem gewoon wat je al in huis hebt.

- *Meer smaak?* Voeg wat fijngesnipperde ui of knoflook toe.
- *Lekker fris?* Probeer eens fijngehakte zoetzure augurk of zilveruitjes.
- *Beetje extra pit?* Doe chilivlokken of rode peper in de mix.
- *Crunchy lunch?* Gehakte noten of rozijnen zijn er ook lekker door.
- *Kaasliefhhebber?* Grijp naar de geraspte oude of Parmezaanse kaas.
- *Eiwitrijk eten?* Voeg 1 of 2 gekookte eieren toe.

Ingrediënten voor 1 (jam)pot

- 1 stengel bleekselderij
- ½ rode paprika
- 1 kleine wortel of rettich
- 100 gram sperziebonen of broccoliroosjes
- ½ tl kerrie of vadouvan
- 1 el bieslook
- 2 el tuinerwten (gekookt of ontdooid uit diepvries)
- 1 el (halfvolle) mayonaise of kwark

Benodigdheden

- staafmixer met hakmolen
- 1 schone (jam)pot

Ook aan Anouk stelden we de vraag „Wat is de meest inspirerende beweging die jij gezien hebt in het onderwijs en welk effect heeft dit op jou gehad?”

Anouk Leenders

„Als intern begeleider op Basisschool Scharn hebben we ons jarenlang gericht op het nauwkeurig volgen van de individuele leerling. We verzamelden en registreerden data en stelden per kind plannen op. Dat deden we uiteraard met de beste intenties, maar de keerzijde was dat de focus vaak verschoof van het handelen voor de groep, naar het inspelen op de specifieke behoefte van enkele leerlingen.

”

Wat mij heeft geïnspireerd, is de beweging richting het werken met kwaliteitskaarten.

Wat mij heeft geïnspireerd, is de beweging richting het werken met kwaliteitskaarten. Daarmee verandert ons perspectief: van kijken naar het individu, naar kijken wat werkt voor de hele groep. Niet elk leerdoel hoeft voor ieder kind apart geformuleerd te worden. We onderzoeken momenteel wat haalbaar en effectief is voor zoveel mogelijk leerlingen tegelijk. Een verandering van registreren naar reflecteren. In plaats van eindeloos plannen schrijven, voeren we nu betekenisvolle gesprekken over het handelen in de klas en wordt de groep meer in zijn geheel belicht. Wat helpt écht? Hoe kunnen we onze aanpak zo inrichten dat alle leerlingen daar profijt van hebben? De kwaliteitskaarten geven daarbij richting zonder te beperken, wat ten goede komt aan de algehele kwaliteit van het onderwijs.

Voor mij als intern begeleider voelt het beter om te focussen op kwaliteit, minder administratie, meer focus op wat er in de klas gebeurt. Ik zie leerkrachten groeien in hun professionele dialoog en voel een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het geheel.”

Werkgelukkig

De werkweek vliegt voorbij. Tenminste, als je gelukkig bent op je werk. Onze wens is dat iedereen voldoende werk-geluk ervaart. Je bent immers best wat uren in de week op je werk. Maar hoe werkgelukkig ben jij eigenlijk? En jouw team, of heel MosaLira? Om daarachter te komen krijgt elke medewerker een persoonlijk werkgeluksboekje.

De acht van werkgeluk

De ‘acht van werkgeluk’ is een kompas voor het welzijn van medewerkers. De basis hiervan is een wisselwerking – bijna een soort yin en yang – tussen wat je zelf kunt doen en wat je van je werkgever mag verwachten. Ook het werkgeluksprofiel ziet er straks zo uit. Wat is er van jou en wat is er te zien binnen jouw team? Wij en ik, samen en individueel met acht bouwstenen: vertrouwen, verbinding, zingeving, waardering, autonomie, competentie, voldoening en plezier.

Plezier op de werkvloer

Klinkt interessant, maar wat heb je daar nou precies aan? Heel veel, blijkt uit onderzoek. Als je plezier hebt in je werk ervaar je een positieve impact op de werkdruk, je gezondheid en je welzijn. Ook samenwerken lukt beter omdat de betrokkenheid toeneemt. Daarnaast blijven werkgelukkigere medewerkers langer bij dezelfde

organisatie. Niet onbelangrijk in een krap blijvende arbeidsmarkt. Hoe dat komt? Als je regelmatig een gesprek voert over hoe het gaat op het werk, komen ook onderwerpen als ontwikkeling en doorgroeikansen aan bod. En juist het gebrek aan zicht op groeikansen is een reden om een organisatie vroegtijdig te verlaten. Kortom, plezier op en in je werk is belangrijk, daar profiteren we allemaal van.

Werkwoord

Het monitoren van je werkgeluk is geen momentopname. Je moet eraan blijven werken. Met tijd, aandacht én het goede gesprek. Daarom is het tweejaarlijks monitoren van werkgeluk onderdeel van de nieuwe gesprekkencyclus waarmee we in 2025 zijn gestart. Het werkgeluksprofiel komt tijdens ‘Het begint bij jou-gesprek’ voorbij. Wat kunnen MosaLira én jij doen om zo lang mogelijk een zo gelukkig mogelijke collega te zijn en blijven.

Wanneer & hoe

Het monitoren van werkgeluk start tussen de zomer- en herfstvakantie voor alle teams. Je krijgt een uitnodiging voor een online vragenlijst, met de acht van werkgeluk als leidraad. Op basis van de antwoorden ontvang je een digitaal boekje met je eigen werkgeluksprofiel. Ook maken we een team-/schoolprofiel: een ideale onderlegger voor de gezamenlijke dialoog. Want monitoren is niet het doel. Het is het gesprek dat we steeds weer samen voeren dat het verschil maakt.

De som van werkgeluk

Er zijn altijd uitdagingen die we niet kunnen oplossen. Wel kunnen we er voor elkaar zijn, en samen bekijken welke opties er wél zijn. Wat werkt voor jou als mens en professional? Alle werkgeluksprofielen bij elkaar geven een goed beeld van hoe werkgelukkig MosaLira is. En als we weten waar mensen gelukkig van worden, weten we ook wat er nodig is om medewerkers te binden. —

Naar school in Maastricht: vroeger en nu

Tegenwoordig is het heel normaal: kinderen gaan naar school. Naar groep 3, groep 8, met een rugzak vol broodtrommels en gymspullen. Maar wist je dat dat vroeger helemaal niet vanzelfsprekend was? Heel lang geleden, denk aan de middeleeuwen, waren er in Maastricht al scholen. Dat heette toen kapittelscholen en gildescholen. Je leerde er psalmen zingen als je bij de kerk hoorde, of een ambacht als je bij een vakmansfamilie zat. Alleen een klein groepje kinderen mocht naar zo'n school. De meeste kinderen? Die werkten gewoon. Of ze hielpen thuis mee.

Voor arm en rijk

Pas in de negentiende eeuw kwam daar langzaam verandering in. In 1817 werd in Maastricht de eerste Rijks Lagere School opgericht. En in 1821 kwam er een armen-school voor kinderen uit arme gezinnen. Toch was school toen nog lang niet voor iedereen. Wie geld had, stuurde zijn kinderen naar de les. Wie geen geld had, had geen keus: die kinderen gingen aan het werk.

Soms al als ze zes of zeven jaar oud waren. In de fabriek van Petrus Regout bijvoorbeeld, waar borden en kopjes werden gemaakt. De kinderen hielpen daar met inpakken, sjouwen, schilderen. Of ze stonden de hele dag bij een machine. Heel zwaar werk, en zeker niet zo fijn als rekenen of een toneelstukje doen op school.

”

De meeste kinderen? Die werkten gewoon. Of ze hielpen thuis mee.

Verplicht naar school

Pas in de twintigste eeuw – dus nog niet zo héél lang geleden – veranderde dat echt. In 1901 kwam de leerplichtwet: alle kinderen moesten vanaf toen verplicht naar school. En langzaam begonnen ouders dat ook te accepteren. Onderwijs was geen luxe meer, maar iets waar elk kind recht op had. In Maastricht groeide het aantal basisscholen snel. Vooral na de Tweede Wereldoorlog, toen er nieuwe wijken bij kwamen: Wittevrouwenveld, Daalhof, Malberg, Caberg. In al die wijken kwamen scholen. Vaak waren dat katholieke scholen, met een kruis aan de muur en een pastoor die af en toe langskwam in de klas.

Je had in die tijd bijvoorbeeld scholen van de Ursulinen, een kloosterorde die meisjes

les gaf. De jongens en meisjes zaten vaak apart, met verschillende leraren en soms zelfs in aparte gebouwen. En er werd streng lesgegeven: netjes op je stoel zitten, vinger opsteken, en een hoofd vol weetjes.

In de jaren '60 en '70 zagen scholen er al wat anders uit. Kinderen waren toen op de lagere school nog een beetje 'doetjes', maar zodra ze naar de middelbare school gingen, werden ze al snel stoerder – of zoals ze in Maastricht zeggen: batjes. Toch herinneren veel mensen zich hun basisschooltijd als een fijne, veilige plek, waar ze leerden schrijven met kroontjespen, tekeningen maakten en hun eerste spreekbeurt hielden.

Een duik in het verleden

En wat als je nu meer wilt weten over die oude scholen in Maastricht? Dan kun je op onderzoek gaan in Centre Céramique. Daar ligt van alles over het basisonderwijs van vroeger: schoolgidsen, brochures, oude krantenartikelen, en zelfs schoolkranten die kinderen zelf maakten.

Sommige scholen van toen bestaan nog steeds. Andere zijn verdwenen. Maar hun verhalen zijn bewaard gebleven: over juffen en meesters, over klassenuitjes en schoolfeesten, over leren lezen met Wipneus en Pim en schrijven in schoonschrift.

Voor wie echt diep wil duiken, is er iets heel bijzonders in Centre Céramique: de methodenbibliotheek. Dat is een verzameling schoolboeken, misschien wel de grootste van Nederland. Er zitten lesboeken bij van meer dan honderd jaar oud. Boeken over rekenen, taal, aardrijkskunde, maar ook over tekenen, handenarbeid en zelfs nette manieren.

Die oude boeken laten zien hoe kinderen vroeger les kregen. Wat ze belangrijk vonden, hoe ze leerden en wat er anders was dan nu. En ook wat er hetzelfde is gebleven. Want nog steeds leren kinderen in Maastricht dingen die belangrijk zijn: lezen, schrijven en rekenen. Maar ook samenwerken, creatief denken en nieuwsgierig zijn.

Op zoek naar verhalen

Dus of je nu kind bent, ouder, opa of oma – de basisscholen in Maastricht hebben een lange en bijzondere geschiedenis. En wie goed kijkt, ontdekt dat school niet alleen een plek is om iets te leren, maar ook om samen te groeien, te lachen en jezelf te worden.

”

De jongens en meisjes zaten vaak apart, met verschillende leraren en soms zelfs in aparte gebouwen

Wil je zelf eens kijken wat er allemaal te vinden is? Dat kan! Via de catalogus van Centre Céramique kun je zoeken naar oude schooldocumenten. En als je hulp nodig hebt, kun je altijd een e-mail sturen naar: publieksservice@maastricht.nl.

Wie weet vind je wel een oude schoolkrant van jouw eigen basisschool. Of het leesboekje waar je opa nog mee oefende. Eén ding is zeker: je school is veel meer dan een gebouw. Het is een plek vol verhalen. —

Zonnig, zomers MosaLiraFestival

De nachten kort, de dagen lang
De ochtend vol van vogelzang
Het scherpe hoge zoemen van een mug
Dan denk je ha! Daar issie dan!
Dit wordt minstens een zomer van een eeuw!
Maar lieve mensen, oh, wat gaat dat vlug!

Uit het lied 't is weer voorbij die mooie zomer'

Scan de code en
bekijk alle foto's.

Wat is de meest inspirerende beweging die jij gezien hebt in het onderwijs en welk effect heeft dit op jou gehad?

Ron Tilli

„
Eigenlijk
is het
de mooiste
baan die er
bestaat.

„Het meest inspirerende is dat ik als eenling toch onderdeel van een team ben. En daar bedoel ik mee dat ik als het ware de keeper van de school ben. Je moet als conciërge van alle markten thuis zijn. Dit zorgt ervoor dat iedere dag steeds weer afwisselend is en er nooit saaie momenten zijn. Op het ene moment sta je als kerstman ergens op een school en op een ander moment ben je een plein aan het vegen of boekjes aan het kopiëren, fruit aan het verdelen of bied je ondersteuning tijdens het overblijven.

Ook een mooie ontwikkeling is het nieuwe schoolgebouw waarin we nu vertoeven, prachtig! Maar het allermooiste is het contact met de kinderen. De puurheid en de hartverwarmende energie die je van hen ontvangt. Eigenlijk is het de mooiste baan die er bestaat.”

Hopelijk heb je erg genoten van het lezen van dit mooie magazine, met daarin veel aandacht voor samen bewegen in zowel de letterlijke als figuurlijke zin. Als jullie dit lezen heb ik inmiddels de overstap gemaakt naar mijn nieuwe werkgever. Daarom maak ik in dit nawoord van de gelegenheid gebruik om terug te kijken op de afgelopen zes jaar.

In die zes jaar is er heel veel beweging geweest en gelukkig vooral beweging voorwaarts. Naar meer samenwerking, meer ontmoeting, naar een wij-(MosaLira)gevoel, meer inclusief onderwijs, het beste onderwijs, werkgeluk en veel ruimte voor ontwikkelen en toepassen van vakmanschap. Ik ben trots op de vele ontwikkelingen die we doormaakten, trots op de moeilijke coronaperiode die we samen doorlopen hebben en trots op het gevoel van samen staan voor het beste onderwijs.

Binnen MosaLira heb ik veel toppers leren kennen. Mensen die iedere dag weer met veel enthousiasme en passie aan de slag gaan met onderwijs. Die iedere dag weer kinderen inspireren, troosten en aandacht geven. Of het nu gaat om leerkrachten, onderwijs ondersteuners, conciërges of mensen in de ondersteunende processen. Allen met veel passie, flexibiliteit en vakmanschap.

Als Collega's van Bestuur zijn wij trots op jullie. Iedere dag dragen jullie met veel energie bij aan het beste onderwijs. Dankjewel daarvoor!

Persoonlijk wil ik iedereen bedanken voor de prettige samenwerking, voor de leuke gesprekken en jullie goede werk. Ik kijk tevreden terug en zal met een glimlach denken aan die mooie tijd bij MosaLira.

Het ga jullie goed en houd het goede werk vast!

Tot ziens
Jean-Pierre Giesen
Collega van Bestuur

Bij MosaLira begint iedere keuze bij jou.
Lees nu de verhalen van jouw collega's:
over samen groeien, het verschil maken
en ruimte krijgen om je talent in te zetten.

mosalirabegintbijjou.nl

mosaLira

Schooljaar 2025–2026

Data om te onthouden

2025

3 september
Welkomstbijeenkomst
nieuwe medewerkers

15 september
Tennistoernooi

5 oktober
Dag van de Leerkracht

8 oktober
Masterclass 'Hoe leren kinderen
(rekenen)?'

11 t/m 19 oktober
Herfstvakantie

5 november
Het kan wel: 'De leraar centraal'
(bijeenkomst over inclusief onderwijs)

21 november
Volleybaltoernooi

20 december 2025 t/m 4 januari 2026
Kerstvakantie

2026

14 januari
Koffiemoment nieuwe medewerkers

18 januari
Zweit veur Leid

13 februari
Mosalaovend

14 t/m 22 februari
Carnavalsvakantie

11 maart
Het kan wel
(bijeenkomst over inclusief onderwijs)

31 maart en/of 2 april
Padeltoernooi

8 april
Koffiemoment nieuwe medewerkers

15 april
Mini-conferentie NT2

18 april t/m 3 mei
Meivakantie

5 mei
Bevrijdingsdag

13 mei
High tea jubilarissen 25 en 40 jaar in dienst

14 & 15 mei
Hemelvaart en brugdag

24 & 25 mei
Pinksteren

3 juni
MosaLiraDag

7 juni
Maastrichts Mooiste

1 juli
Voetbaltoernooi

11 juli
Start zomervakantie

Wijzigingen onder voorbehoud.

De genoemde vakantieweken zijn de vastgestelde schoolvakanties.

mosaLira
Vergroot je wereld